

Національний університет  
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

## **КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА**

на тему

**«Фактори та резерви зростання прибутку підприємства»  
(на матеріалах ТОВ «Тоталбуд»)**

Виконала: здобувач першого рівня вищої  
освіти, групи 401-ЕП  
Спеціальності 076  
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Подкопова Д. Є

Керівник: Валявський С.М.

Рецензент:

Консультанти:

з кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

20.06.2024 р.



Валявський С.М.

Здобувач 20.06.2024 р.



Подкопова Д.Є.

Керівник роботи 20.06.2024 р.



Валявський С.М.

Нормоконтроль 20.06.2024 р.



Валявський С.М.

Допустити до захисту

Завідувачка кафедри 20.06.2024



М. Б. Чижевська

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»  
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки управління та права  
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу  
ступінь вищої освіти «бакалавр»

спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»  
(шифр і назва)

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Завідувач кафедри економіки,  
підприємництва та маркетингу

 М.Б. Чижівська  
"15" квітня 2024 року

## **ЗАВДАННЯ** **НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА**

Подкопова Дарина Євгенівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи Фактори та резерви зростання прибутку підприємства (на  
матеріалах ТОВ «Компанія «ТОТАЛБУД»)

рівень роботи Валявський С.М., к.е.н., доцент,  
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

стверджені наказом закладу вищої освіти від "08" грудня 2023 року №1481/1-фа

Строк подання здобувачем роботи 18.06.2024 р.

Вихідні дані до роботи Законодавство України, навчальна, наукова, довідкова та  
методична література, фахові періодичні видання, інформаційні ресурси, установчі  
документи підприємства, фінансова, оперативна та статистична звітність  
підприємства

Зміст випускної кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно  
розробити) Вступ Розділ 1 Теоретичні основи формування та  
спроможності прибутку підприємства Розділ 2 Економічна та  
організаційно-правова структура підприємства Розділ 3 Дослід-  
ження практиків формування та резервів зростання  
прибутку

Перелік графічного матеріалу:

ілюстративний матеріал у кількості \_\_\_\_\_ аркушів представлений у  
вкладанні

### 6. Консультанти розділів роботи

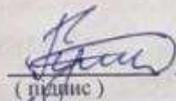
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
			отримав

7. Дата видачі завдання 15.04.2024

### КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1	Теоретична частина	15.04–05.05.2024	
2	Аналітична частина	06.05–26.05.2024	
3	Проектна частина. Виготовлення ілюстративного матеріалу, перевірка на плагіат	27.05–16.06.2024	
4	Рецензування та підготовка до захисту	17.06–23.06.2024	
5	Захист випускної роботи бакалавра	24.06–30.06.2024	

Здобувач

  
(підпис)

Подкопова Д.Є.  
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

  
(підпис)

Валявський С.М.  
(прізвище та ініціали)

**Примітки:**

55. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломного проекту (роботи) і контролю за ходом роботи кафедри (циклової комісії) і декана факультету (завідувача відділення).
56. Розробляється керівником дипломного проекту (роботи). Видається кафедрою (цикловою комісією).
57. Формат бланка А4 (210 × 297 мм), 2 сторінки.

## РЕФЕРАТ

Подкопова Д. Є. Фактори та резерви зростання прибутку підприємства (на матеріалах ТОВ «Тоталбуд»). Машинопис. Кваліфікаційна робота бакалавра на здобуття першого рівня освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024 рік

Робота містить 100 сторінок, 6 таблиць, 42 рисунки, список використаних джерел із 80 найменувань, 4 додатка.

Об'єктом дослідження є діяльність ТОВ «Тоталбуд».

Предмет дослідження – фактори та резерви зростання прибутку підприємства.

Мета роботи – виявлення та обґрунтування факторів та резервів зростання прибутку підприємства.

У роботі розглянуто поняття «прибуток підприємства», його джерела формування, чинники впливу на прибуток, структуру розподілу прибутку та можливості його збільшення, а також стан будівельної галузі в Україні. Досліджено різні типи факторів, які впливають на прибуток, визначено методи їх виявлення та оцінки, а також розроблено рекомендації щодо їх використання для максимізації прибутку. Проведено аналіз динаміки доходів та витрат, рентабельності та інших показників, що характеризують фінансовий стан та ефективність роботи господарства.

Аналіз прибутковості підприємства та виявлення факторів та резервів зростання прибутку селянського господарства дозволило розробити та запропонувати для впровадження основні заходи щодо його підвищення.

Ключові слова: прибуток, джерела формування прибутку, прибуток від операційної діяльності, нерозподілений прибуток, фінансовий результат, чистий дохід, фактори зростання, резерви зростання, собівартість реалізованої продукції.

## ABSTRACT

Podkopova D. Ye. Factors and reserves of enterprise profit growth (based on the materials of Totalbud LLC). Typewriting. Bachelor's qualification work for obtaining the first level of education in the specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock exchange activity". Yuriy Kondratyuk Poltava Polytechnic National University, 2024.

The work contains 100 pages, 6 tables, 42 figures, a list of used sources with 80 titles, 4 appendix.

The object of the study is the activities of Totalbud LLC.

The subject of the study is the factors and reserves of enterprise profit growth.

The purpose of the paper is to identify and substantiate the factors and reserves for the growth of enterprise profits.

The work examines the concept of "enterprise profit", sources of its formation, factors affecting profit, the structure of profit distribution and opportunities for its increase, as well as the state of the construction industry in Ukraine. Different types of factors affecting profit are studied, methods of their identification and evaluation are determined, and recommendations for their use to maximize profit are developed. An analysis of the dynamics of income and expenses, profitability and other indicators characterizing the financial condition and efficiency of the enterprise is carried out.

Analysis of the profitability of the enterprise and identification of factors and reserves for increasing the profit of the farm allowed to develop and propose for implementation the main measures to increase it.

Key words: profit, sources of profit formation, profit from operating activities, retained earnings, financial result, net profit, growth factors, growth reserves, cost of goods sold.

## ЗМІСТ

ВСТУП .....	6
РОЗДІЛ 1 ОСНОВИ ТЕОРІЇ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1 Сутність та функції прибутку .....	8
1.2 Шляхи формування та фактори, що впливають на прибуток .....	18
1.3 Методи аналітики прибутку підприємства .....	29
РОЗДІЛ 2 ЕКОНОМІЧНА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО – ПРАВОВА СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВА .....	33
2.1. Сучасне становище та перспективи розвитку будівельної галузі в Україні.....	33
2.2 Організаційно-правові засади підприємницької діяльності компанії ТОВ «ТОТАЛБУД».....	39
2.3. Аналіз економічних та фінансових показників .....	42
РОЗДІЛ 3 ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРИБУТКУ У ФІРМІ ТОВ «ТОТАЛБУД» .....	52
3.1 Аналіз утворення прибутку підприємства .....	52
3.2. Визначення внутрішніх резервів та сприятливих факторів для збільшення прибутку будівельного підприємства .....	59
3.3. Можливості оптимізації процесу управління прибутком підприємства .....	70
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	77
ГЛОСАРІЙ.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ...	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
ДОДАТКИ.....	97

## ВСТУП

Актуальність теми. Прибуток є об'єктивною економічною категорією, і його формування залежить від процесів, що відбуваються в усьому суспільстві в галузі виробництва та розподілу суспільних продуктів, а також національного доходу. Прибуток є кінцевим показником і є результатом фінансово-господарської діяльності підприємства як суб'єкта господарювання.

На результати господарської діяльності впливає багато факторів, які залежать від тенденцій економічного розвитку. Актуальні на даний момент тенденції глобального економічного розвитку пов'язані насамперед з необхідністю поглибленої залученості суспільства в напрямку цифровізації. Саме інноваційні технології, які економічно ефективніші за традиційні технології, визначатимуть майбутній інноваційний потенціал країни та політику корпоративного управління прибутком.

В умовах сучасного розвитку економічної сфери прибуток набув нового значення, утворюючи справді незалежну комерційну структуру. Вона є головною рушійною силою економіки і захищає інтереси країни, персоналу та власників бізнесу. Тому на сучасному етапі одним із важливих завдань є освоєння керівниками підприємств та фінансовими менеджерами сучасних методів ефективного управління формуванням прибутку в операційній, інвестиційній та фінансовій діяльності.

Ефективне керування створенням прибутку передбачає наявність структурованої організаційно-методичної системи управління, високу компетентність керівників у розумінні основних шляхів формування прибутку, а також застосування сучасних методів аналізу та планування. Кожен бізнес повинен забезпечити ефективне управління розподілом отриманого прибутку. Слід зазначити, що кожен цикл даного процесу протягом звітного періоду є також процесом формування ефективних умов для

довгострокового розділення прибутку в майбутньому та досягнення корпоративних стратегічних цілей розвитку.

Вищезазначені тези обумовлюють актуальність даної теми та подальше детальне її дослідження.

Мета роботи: Виявлення та обґрунтування факторів та резервів зростання прибутку підприємства.

Завдання роботи:

– Вивчити теоретичні основи формування та розподілення прибутку підприємства.

– Провести аналіз динаміки та структури прибутку будівельного підприємства.

– Визначити фактори, що мають вплив на прибуток підприємства.

Об'єкт роботи: Товариство з обмеженою відповідальністю «КОМПАНІЯ «ТОТАЛБУД» (будівельне підприємство).

Предмет дослідження: Фактори та резерви зростання прибутку підприємства.

Методи дослідження: аналітичний метод, економіко-математичні методи, порівняльний аналіз, монографічний метод.

# РОЗДІЛ 1 ОСНОВИ ТЕОРІЇ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

## 1.1 Сутність та функції прибутку

У сучасних економічних умовах у механізмі управління соціально-економічним розвитком підприємства прибуток відіграє найважливішу роль. Прибуток відображає позитивний фінансовий результат діяльності. Те, що підприємство отримує виручку від продажу своєї продукції, виконаних робіт або наданих послуг, не завжди означає, що воно отримає прибуток.

Для визначення прибутку потрібно порівняти отриману виручку з витратами на виробництво і реалізацію продукції: якщо виручка перевищує витрати, то фінансовий результат вказує на здобуття прибутку. У випадку, коли виручка дорівнює витратам, підприємство лише покриває свої витрати без отримання прибутку, і немає підґрунтя для подальшого розвитку. Якщо ж витрати перевищують виручку, підприємство зазнає збитків, що є критичним ризиком і може призвести до фінансових проблем, навіть до банкрутства.

Прибуток, як результат господарської діяльності підприємства, є джерелом власних фінансових ресурсів, що спрямовуються на капітальні вкладення. У разі нестачі власних коштів підприємства залучають на капітальні вкладення кредитні ресурси (кредити банків, інвестиційних фондів і позики інших господарських організацій). Використання довгострокового кредиту посилює матеріальну відповідальність комерційних організацій і підприємств за неекономне та неефективне витрачання коштів, що спрямовуються на фінансування капітальних вкладень, дотримання строків введення в дію основних фондів.

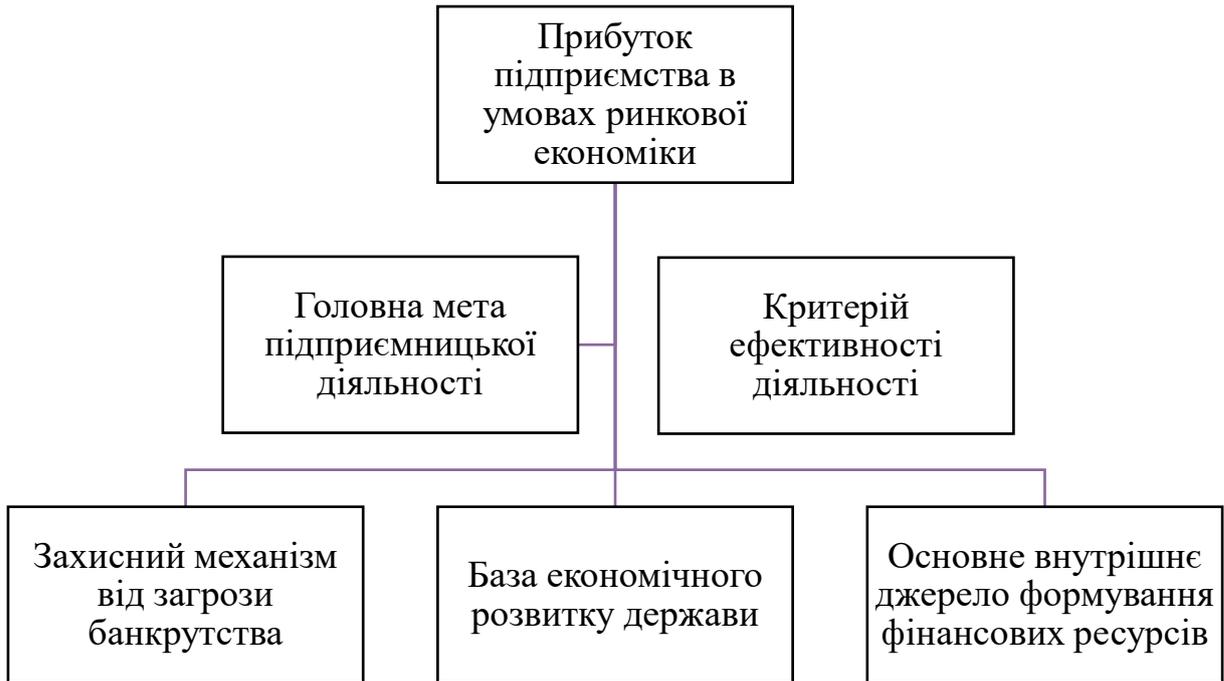


Рисунок 1.1 – Умови функціонування прибутку підприємства

Прибуток у загальному вигляді — виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця від вкладеного капіталу, який характеризує його винагороду за ризик підприємницької діяльності та є різницею із загальним доходом. Оскільки прибуток вважається однією з найбільш складних економічних категорій, його визначення ускладнюється різноманіттям інтересів, які він відображає.

Термін «прибуток» має декілька трактувань в економічній літературі. Основні з них наведені в таблиці 1.1.

Перша інтерпретація прибутку як самостійної економічної категорії була дана Адамом Смітом, шотландським філософом і економістом XVIII століття, відомим своєю роботою "Дослідження природи і причин багатства в країні". У практичній роботі Адама Сміта концепція прибутку розглядається як один з ключових елементів економічної системи. Він розумів прибуток як винагороду та стимул для підприємців, що стимулює економічний розвиток.

Таблиця 1.1 – Обґрунтування значення «прибутку» в різних джерелах

Автори, нормативні акти	Визначення поняття «прибуток»
Господарський кодекс України	Прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань.
Податковий Кодекс України	Прибуток із джерелом походження з України та за її межами визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду (визначених згідно зі статтями 135 – 137 ПК), на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду (визначених згідно зі статтями 138 – 143 ПК), з урахуванням правил, встановлених статтею 152 ПК
Бойчик І. М.	Прибуток є виробничою категорією, що характеризує відносини, які складаються в процесі суспільного виробництва
Савицкая Г.В.	Прибуток – це частина чистого доходу, створеного в процесі виробництва та реалізованого в сфері обігу, який безпосередньо отримують підприємства
Завгородній В.П.	Прибуток – це економічна категорія, різниця між валовим вигоном (без податку на додану вартість і акцизного збору) та витратами на виробництво і реалізацію продукції
Кривицька О. Р.	Прибуток – кінцевий результат, який створює підприємству фінансові ресурси, що необхідні для розширення його діяльності, необхідні для формування його сталості і конкурентоспроможності на ринку товарів і послуг
Матюшенко І. Ю.	Прибуток підприємства в загальному розумінні являє собою частину вартості прибуткового продукту, створеного працею, і є складовою частиною доходу підприємства
Бланк І. О	Прибуток є вираженням у грошовій формі чистим доходом підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, і становить різницю між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності
К. Маркс	Прибуток складається з перевищення вартості товарів над витратами виробництва, тобто перевищення загальної кількості праці, що міститься в товарах, над кількістю оплаченого праці, що міститься в них
Ф.Х.Найт	Прибуток - результат вирахування з вартості, реалізованої при продажу продукту, значень усіх факторів виробництва, які дозволяють оцінювати, чи іншої частини продукту після поставки елементів виробництва з усього, що вони вклали в конкурентне середовище. механізм.
Мочерний С.В.	Прибуток – це сума коштів, на яку дохід підприємства перевищує витрати
Олійник І. О.	Прибуток є не лише результатом успішної діяльності, в контексті підприємництва він виступає як фактор організації виробництва

Він також підкреслював, що конкуренція на ринку між підприємцями має тенденцію знижувати рівень прибутку, оскільки підприємці працюють над збільшенням прибутку і підвищенням конкурентоспроможності своєї продукції.

Наступним видатним економістом, який розглядав вигоди та винагороди від підприємницької діяльності, був Жан Батіст Сей. Він же продовжив своє дослідження, стверджуючи, що прибуток походить від створення нових цінностей в економіці. За його словами, підприємці не тільки отримують прибуток за рахунок ефективної організації виробництва, а й роблять свій внесок у створення нових ринків і розвиток продуктів і послуг.

Наступний представник класичної школи економіки Девід Рікардо розглядав сукупні вигоди економіки як одну з наступних складових вартості товару. Він вважав, що інтереси підприємців є необхідною частиною для формування ціни товару. Рікардо вважав за краще аналізувати ціну на ринку, а також вартість товару при виробництві. Він також вивчав ренту як форму прибутку в земельному секторі економіки.

Леон Вальрас, вже будучи представником маржиналістської економічної теорії, розглядав прибуток як одну з ключових складових вартості товарів і послуг, а також з точки зору ринкової рівноваги. Він вважав, що в конкурентній ринковій системі інтереси підприємців нормалізуються до рівня, який компенсує витрати виробництва, включаючи звичайну винагороду у вигляді інвестиційного капіталу. Це відображає ідею "економічних вигод", які виникають, коли дохід підприємця перевищує загальні витрати, включаючи альтернативну вартість капіталу.

Як результат, Вальрас допоміг зрозуміти роль прибутку в економічній системі, особливо як одного з факторів ціноутворення на ринку, як компенсації підприємницького ризику та інвестиційного капіталу.

Іншим представником цієї школи є американський економіст і статистик Ірвінг Фішер, відомий своїм внеском у різні галузі економіки, включаючи теорію грошей, теорію цін та макроекономіку. Що стосується концепції

прибутку, то Фішер визнавав прибуток одним з факторів, що мотивують підприємців. Він розглядав прибуток як винагороду за підприємництво, інновації та ризик. Фішер також вивчав взаємозв'язок між прибутком та іншими економічними показниками, такими як інфляція, процентні ставки й інвестиції. Він проаналізував вплив прибутку на виробництво і споживання, а також її роль у формуванні цін і вартості товарів.

Італійський економіст і соціолог Вільфредо Парето також провів дослідження економічного розподілу прибутку. Він вважав, що економіка повинна бути організована таким чином, щоб забезпечити максимальну віддачу для всіх учасників. Але він також зазначив, що економіка, як правило, має тенденцію до "оптимуму за паретто", якщо неможливо поліпшити стан однієї компанії без зниження прибутку іншої.

Джон Мейнард Кейнс відомий своїми новаторськими ідеями в галузі економіки, зокрема роботою в галузі макроекономіки та теорії зайнятості. Він вважав, що рівень активності і прибутку підприємства роблять істотний вплив на загальну економічну ситуацію. Однією з ключових концепцій Кейнса є «функція споживача», яка описує взаємозв'язок між рівнем доходу та споживання. Він розглянув роль державного втручання за допомогою грошово-кредитної та фіскальної політики у збалансуванні попиту та пропозиції та стимулюванні економічного зростання. Таким чином, його внесок у розуміння вигод лежить у контексті його загальної теорії зайнятості та підходу до макроекономічного аналізу.

Представники неокласичної економічної теорії, канадський економіст Дж. Брюс Кларк, у своїй роботі з теорії прибутку розглядає прибуток як важливий аспект функціонування капіталістичної економіки. Він аналізує різні аспекти прибутку, зокрема, виникнення, розподіл і використання прибутку в умовах ринкової економіки. Важливою частиною роботи Кларка є його внесок у розуміння взаємозв'язку прибутку та капіталу в сучасній економічній системі. Він досліджував роль прибутку в процесі накопичення капіталу, розподілу доходів та стійкого економічного зростання.

Фрідріх Хайєк був австрійським економістом, який відіграв важливу роль у розвитку ліберальної економічної думки. Він підтримував ідею, що прибуток стимулює впровадження інновацій та ефективного використання ресурсів. Хайєк також відомий своєю критикою соціалістичних економічних систем, вважаючи, що централізоване економічне планування не може досягти такого ж рівня ефективності, як ринкові механізми.

Економічна теорія, розроблена Карлом Марксом, приділяє значну увагу концепції прибутку. У своїх працях, особливо в "Капіталі", Маркс розглядає прибуток як одну з ключових категорій капіталістичної економіки. Згідно з теорією Маркса, прибуток став наслідком експлуатації робітників капіталістами.

В результаті можна простежити основні ідеї економістів і визначити еволюцію визначення поняття "прибуток" у розвитку економічних поглядів.

Класична	Неокласична	Кейнсіанська	Модерна	Економіка екологічного розвитку
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Адам Сміт та Девід Рікардо</li> <li>• прибуток розглядався як винагорода за капітал та ризик, який бере підприємець.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Прибуток став розглядатися як винагорода за вкладені капітал і підприємницькі зусилля, а також за підприємницьку активність у інноваціях.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Концепція множника прибутку, де кожен додатковий долар державних витрат або інвестицій може призвести до більшого збільшення загального прибутку через ефект множника, який виникає від подальшого розподілу цих грошей в економіці.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Прибуток розглядається як винагорода за різноманітні фактори, тобто ризик, інновації, монопольна влада. Визначають за допомогою таких підходів, як: маржинальний підхід, теорію агентства, теорію імперфектної конкуренції та інші.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Прибуток за цією системою визначається через економічну вигоду від екологічних інвестицій, таку як: зменшення витрат на енергію, підвищення продуктивності, а також підвищення репутації та вартості підприємства в очах споживачів.</li> </ul>

Рисунок 1.2 – Розвиток економічних думок щодо сутності та ролі прибутку

Тільки за рахунок прибутку підприємство може вдосконалювати свою матеріально-технологічну основу, вести успішну фінансову та інвестиційну діяльність, освоювати нові види продукції тощо. Зі збільшенням прибутків

підприємств збільшуються податкові пільги на всіх рівнях бюджету, тобто за їх допомогою покращується соціально-економічне становище не лише окремих компаній, а й усієї країни.

Прибуток підприємства формується під впливом різних внутрішніх і зовнішніх факторів. Зовнішні фактори повинні включати: регулюючі економічні умови, платоспроможний споживчий попит (особливо важливий рівень і динаміка попиту); корпоративне регулювання. До внутрішніх факторів відносяться: кількість виробленої продукції; собівартість виготовлення продукції; ціна та асортимент продукції.



Рисунок 1.3. – Формування прибутку на різних економічних рівнях

За джерелом утворення прибутку в бухгалтерському обліку поділяють на прибуток від реалізації продукції, прибуток від реалізації майна та нереалізований операційний прибуток. Детально проілюстровано це на рисунку 1.4.

Основним видом прибутку підприємства є прибуток від реалізації продукції, робіт і послуг, які пов'язані зі специфікою галузі діяльності. Використовується схожий термін – «Прибуток від основної діяльності». В обох випадках він є результатом управління основною виробничо-збутовою діяльністю підприємства. Прибуток від реалізації майна - виручка від реалізації зношених або невикористовуваних основних засобів, нематеріальних активів і надлишків сировини, матеріалів, інших товарів за вирахуванням суми витрат, понесених суб'єктом господарювання в процесі забезпечення їх продажу.

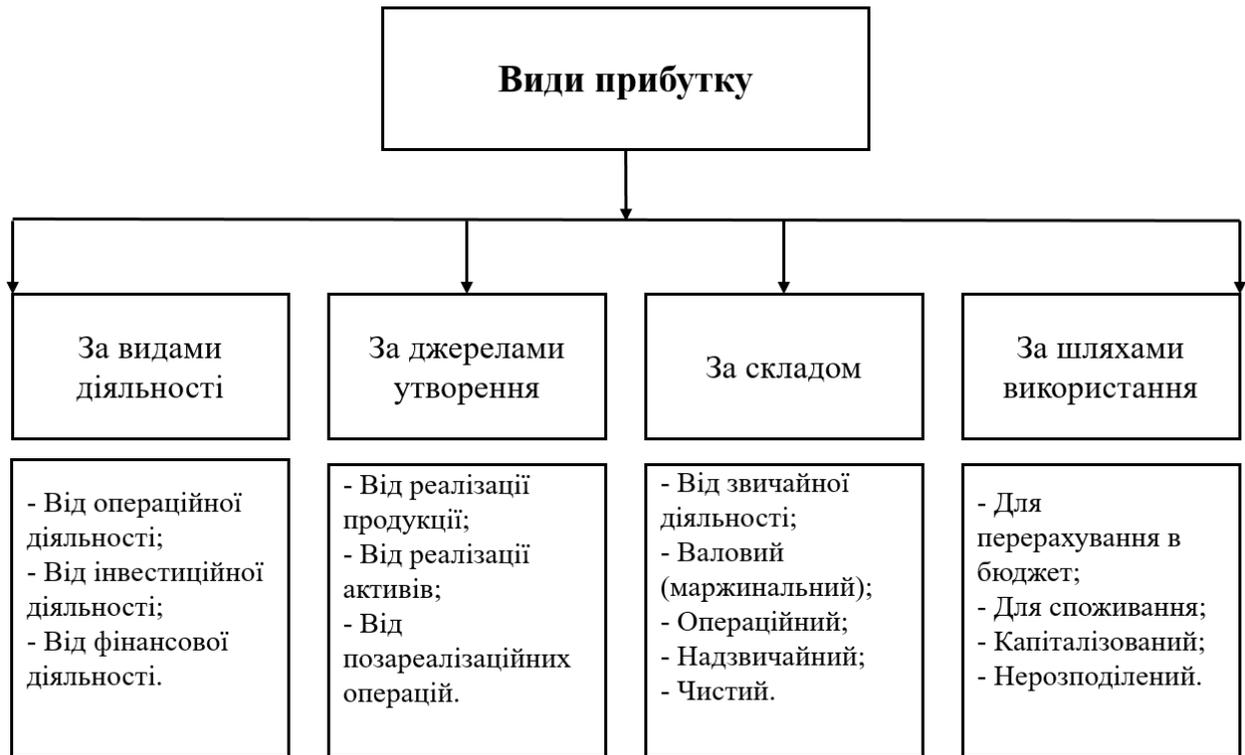


Рисунок 1.4 – Види прибутку підприємства

Прибуток від позареалізаційних операцій формальний, відноситься до категорії прибутку, бо відображується у звітності у вигляді сальдо між отриманими доходами і понесеними витратами за цими операціями. До доходів і витрат з формування цього прибутку належать доходи (витрати) від пайової участі підприємства в діяльності інших підприємств; доходи (витрати) від облігацій, акцій та інших цінних паперів, випущених іншими емітентами, але які належать підприємству; доходи (витрати) за депозитними вкладками підприємства в банках; отримані (сплачені) штрафи, пені, тощо.

Як вже було вище зазначено, за джерелами формування прибутку в розрізі основних видів діяльності виокремлюють прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Операційний прибуток є результатом операційної (виробничо-збутової або основної для даного підприємства) діяльності.

Прибуток від інвестиційної діяльності частково поєднує прибуток від позареалізаційних операцій (у вигляді доходів від участі в інших підприємствах, володіння цінними паперами і депозитних вкладів), а частково прибутку від реалізації майна. Під прибутком від фінансової діяльності розуміють позитивний ефект від залучення капіталу із зовнішніх джерел на більш вигідних умовах, ніж середньорічні.

Розрізняють безліч видів прибутку, які класифікуються за певними ознаками, розглянемо деякі з них детальніше.

Таблиця 1.2. – Класифікація прибутку

<b>Класифікаційна ознака</b>	<b>Види прибутку</b>
За економічним змістом	Підприємницький, глобальний, безгрошовий
За характером відображення в обліку	Бухгалтерський, економічний
За джерелами формування	Від реалізації продукції, від реалізації основних засобів і майна, від позареалізаційних операцій
Залежно від рівня формування	Прибуток групи підприємств, прибуток суб'єкта господарювання, що входить в групу підприємств, прибуток структурного підрозділу (філії, представництва майна), від позареалізаційних операцій
За характером оподаткування	Підлягає оподаткуванню, не підлягає оподаткуванню
За характером витрат	Диференціальний, бухгалтерський
За характером інфляційної очистки	Номінальний, реальний
За характером використання	Накопичуваний, використаний
За періодом формування	Попереднього періоду, звітного періоду, планового періоду
За змістом формуючих елементів	Маржинальний, валовий, чистий
За достатністю рівня формування	Нормальний, низький, високий
За регулярністю формування	Що формується підприємством регулярно «Надзвичайний» прибуток
За ступенем використання	Нерозподілений, розподілений

Найбільш повно економічне значення прибутку підприємства розкривається через функції, які воно виконує. Прибуток виконує п'ять основних функцій (таблиця 1.3).

На підставі прибутку, що розраховується по-різному (визначають різні види), аналізують роботу підприємства, визначають проблеми і перспективи подальшого розвитку, кожен вид прибутку показує деталі діяльності компанії.

Таблиця. 1.3 – Функції прибутку підприємства

<b>Функція</b>	<b>Характеристики</b>
Стимулююча	Перша й основна функція прибутку. Її суть полягає в стимулюванні такого розподілу ресурсів, який у цілому відповідає потребам суспільства і смакам споживачів. Прибуток є винагородою власника, джерелом матеріального стимулювання для працівників підприємства, є фінансовою основою розвитку підприємства. Отримання прибутку стимулюють запровадження додаткових інвестицій.
Оцінювальна	Інша важлива функція, що характеризує діяльність роботи підприємства, його перспективи розвитку і є критерієм успіху діяльності. Ця функція допомагає компаніям контролювати ефективність використання ресурсів.
Розподільна	Важливу роль у внутрішній ресурсній системі формування фінансових ресурсів підприємства відіграє те, що чим більше розмір нерозподіленого прибутку, тим менше потреба в залученні коштів з позикових джерел, тим вище рівень самофінансування і фінансової стабільності, які складають основу розвитку підприємства. Зміст функції розподілу прибутку полягає в тому, що отриманий прибуток є джерелом отримання доходів бюджету.
Джерело доходів бюджету всіх рівнів	Прибуток є базою оподаткування і бере участь у формуванні дохідної частини бюджету всіх рівнів.
Джерело винагороди	Частина прибутку отримують власники підприємства.

Валовий прибуток характеризує ефективність виробничого процесу компанії. Він виходить на підставі результатів основної діяльності.

Згідно з Господарським кодексом України, він розраховується як різниця між загальним доходом і загальними витратами. Згідно з Податковим кодексом, валовий прибуток визначається шляхом зменшення суми скоригованого валового доходу за звітний період на суму загальних витрат платника податку та амортизаційних відрахувань.

Маржинальний прибуток дозволяє швидко окупити постійні витрати і використовується для планування виробництва. Це джерело покриття всіх постійних витрат підприємства. При його розрахунку можна знайти точку безбитковості: засоби виробництва повинні використовуватись на повну

свою потужність і не нести збитків в процесі виробництва різних видів продукції. Аналіз маржинального прибутку дозволяє виявити найбільш вигідні збиткові позиції, тому можна зосередитися на таких продуктах, які приносять максимальний дохід бізнесу. Керівники, фінансові аналітики бізнесу або запрошена аудиторія беруть участь у розрахунку такого прибутку.

Операційний прибуток показує, наскільки ефективна операційна діяльність підприємства. Розмір операційного прибутку менше валового прибутку, що дозволяє дізнатися, скільки часу займає процес функціонування бізнесу.

Прибуток від звичайної діяльності розраховується як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування та сумою податку на прибуток.

Чистий прибуток – це вид прибутку, який точно показує ефективність господарської діяльності підприємства в цілому. Чистий прибуток визначається як алгебраїчна сума звичайного прибутку компанії, податків на діяльність, доходи, витрати на прибуток податок, який виник в результаті надзвичайної діяльності. Якщо чистий прибуток має позитивне значення, то не всі витрати будуть оплачені тільки за його реалізацію. Певна сума грошей залишається і може бути спрямована на розвиток промисловості.

Негативні значення цього показника вказують на збиткову діяльність і необхідність розробки заходів щодо поліпшення результату діяльності компанії. Чистий прибуток може бути використаний для збільшення маси оборотних коштів підприємства, створення фондів, збільшення резервів, поліпшення виробництва.

## **1.2 Шляхи формування та фактори, що впливають на прибуток**

Формування прибутку як фінансового показника діяльності підприємства зображується в офіційній звітності суб'єктів господарювання.

На це впливає усталена процедура визначення фінансових результатів діяльності (рисунок 1.5).

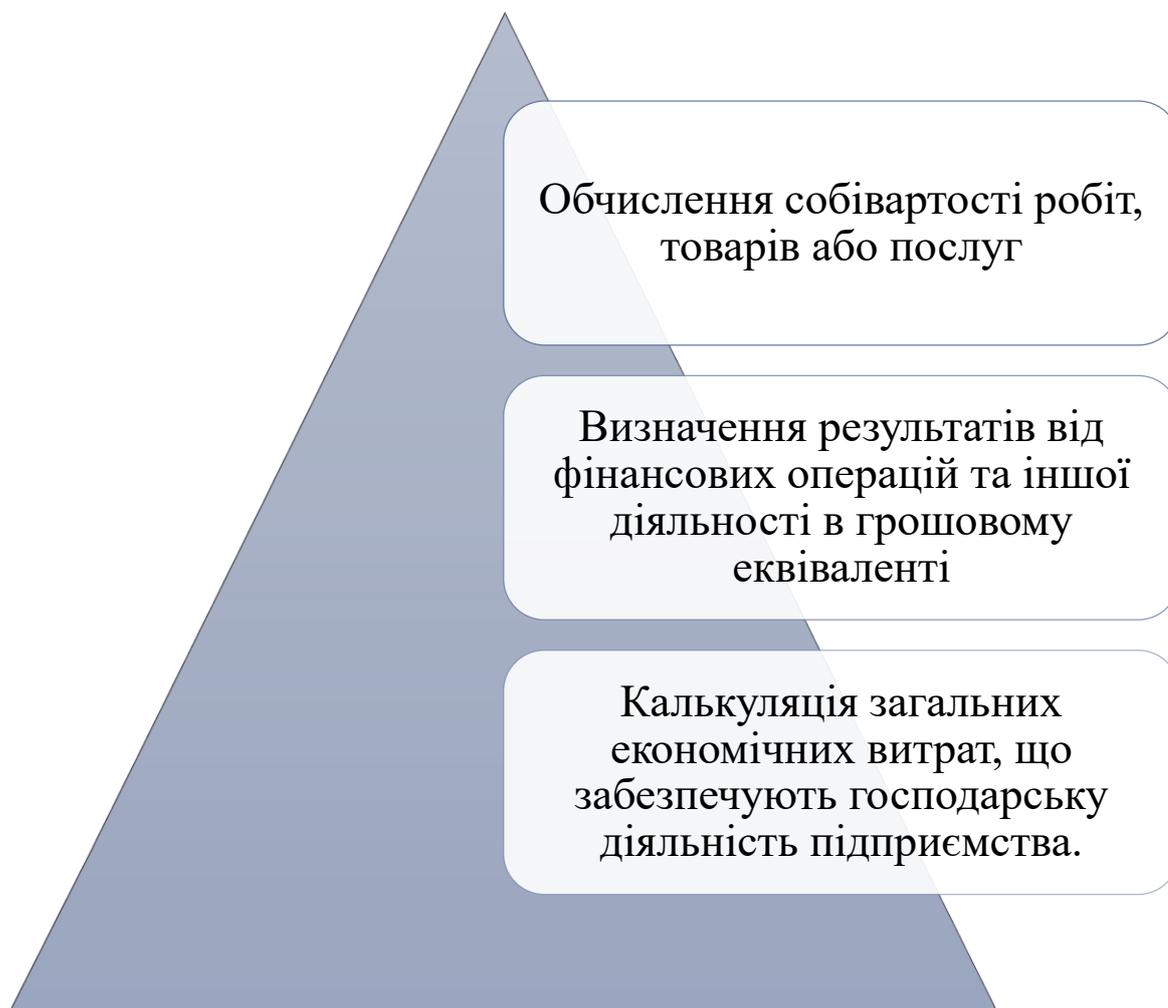


Рисунок 1.5. – Визначення фінансових результатів діяльності підприємства

Розглянемо формування прибутку на підприємстві та складові цього процесу (рисунок 1.6).

Формуванням прибутку підприємства – це створення прибутку в процесі господарської діяльності. Управляти формуванням прибутку означає управляти обсягом реалізації продукції, тобто кількістю та ціною продукції, здійснювати діяльність з найменшими витратам.

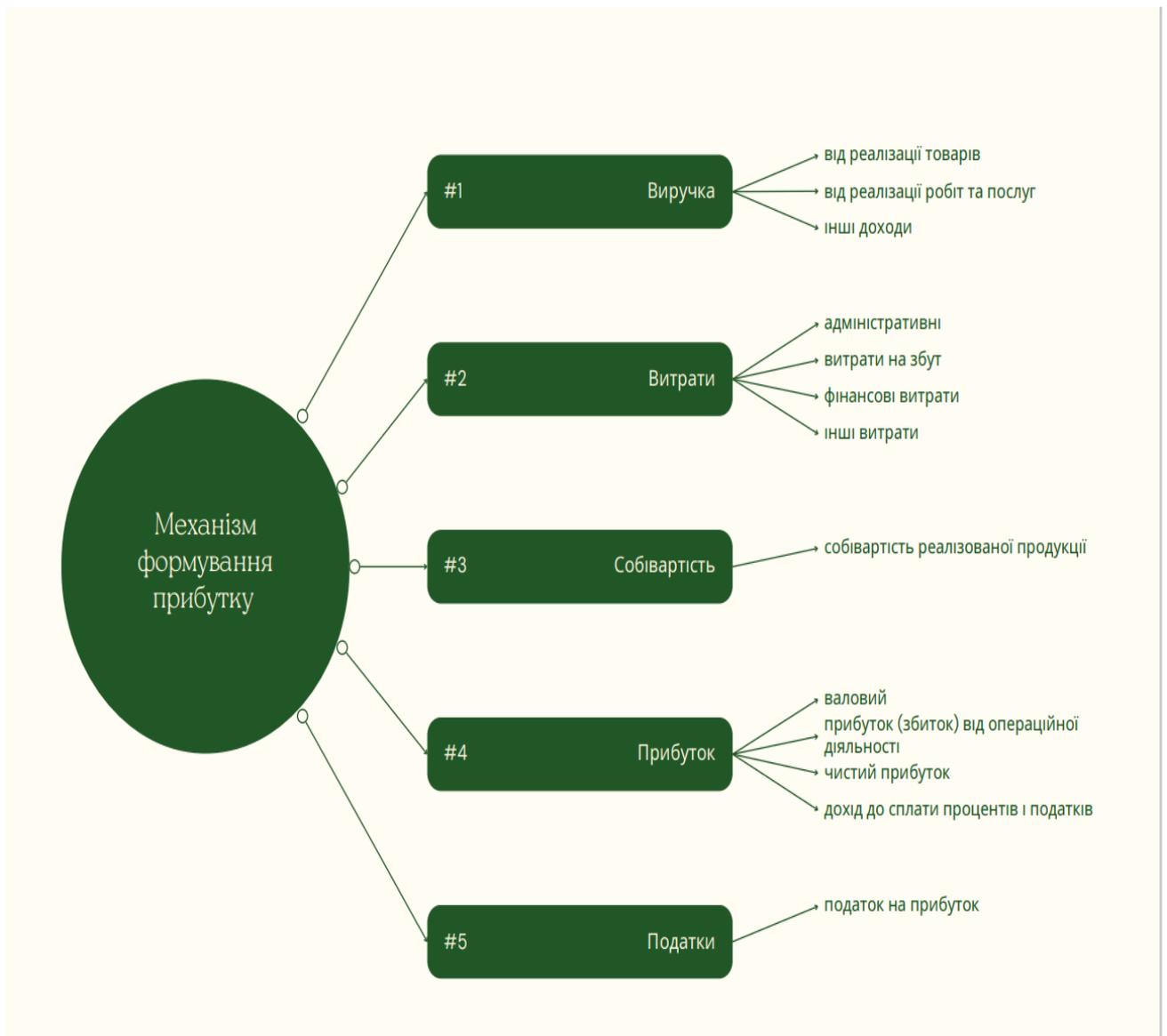


Рисунок 1.6. – Механізм формування прибутку

У виникненні прибутку чітко прослідковується закономірність : менші витрати на виробництво – більший прибуток. Кількісний прибуток – це різниця між доходом від продажу товарів і загальними витратами на їх виробництво. Головна ціль та завдання будь-якої фірми – це максимізація прибутку. Це також є і основним шляхом підвищення ефективності виробництва, покращення добробуту і поліпшення соціального клімату в суспільстві. Прагнення до максимізації прибутку спонукає виробників збільшувати виробництво товарів, яких потребують споживачі, одночасно знижуючи витрати виробництва. З розвитком конкуренції досягаються не

тільки цілі підприємництва, а й задоволення соціальних потреб. Процес управління інтересами підприємства повинен проходити в певному порядку і забезпечувати реалізацію основних цілей і основних завдань цього управління.

Процес формування доходів підприємства підпорядковується чинному порядку відображення операцій з фінансово-господарської діяльності підприємств.

На них суттєво впливає облікова політика, що приймається підприємством. Політика, що проводиться підприємством у межах чинного законодавства та положення про бухгалтерський облік фінансово-господарської діяльності, має бути спрямована на оптимізацію фінансових аспектів діяльності компанії в майбутньому році та являє собою обліково-фінансову політику підприємства.



Рисунок 1.7 – Головні завдання управлінням прибутку

Для формування оптимальної політики керуванням прибутком підприємства важливо дослідити фактори, які на це впливають. Їх класифікують за різними ознаками (рисунок 1.8).

Знання факторів, що мають вплив на фінансові результати, дає можливість розробити ефективний механізм управління доходами та витратами, отримання та використання прибутку. Дослідження та використання чисельного впливу цих факторів дозволяють визначити ключові напрями збільшення прибутковості компанії без збільшення загального ризику та витрат.



Рисунок 1.8 – Фактори, впливу на прибуток

Прибуток є показником надійності та стабільності підприємства. Організація з збитками не може вважатися фінансово стабільною, оскільки збитки призводять до зниження вартості власного капіталу. Власний капітал є ключовим показником, що визначає відносні показники фінансової стійкості компанії. Для розуміння фінансового стану підприємства та розробки

стратегії його покращення варто звернути увагу на внутрішні фактори формування прибутку (рисунок 1.9).

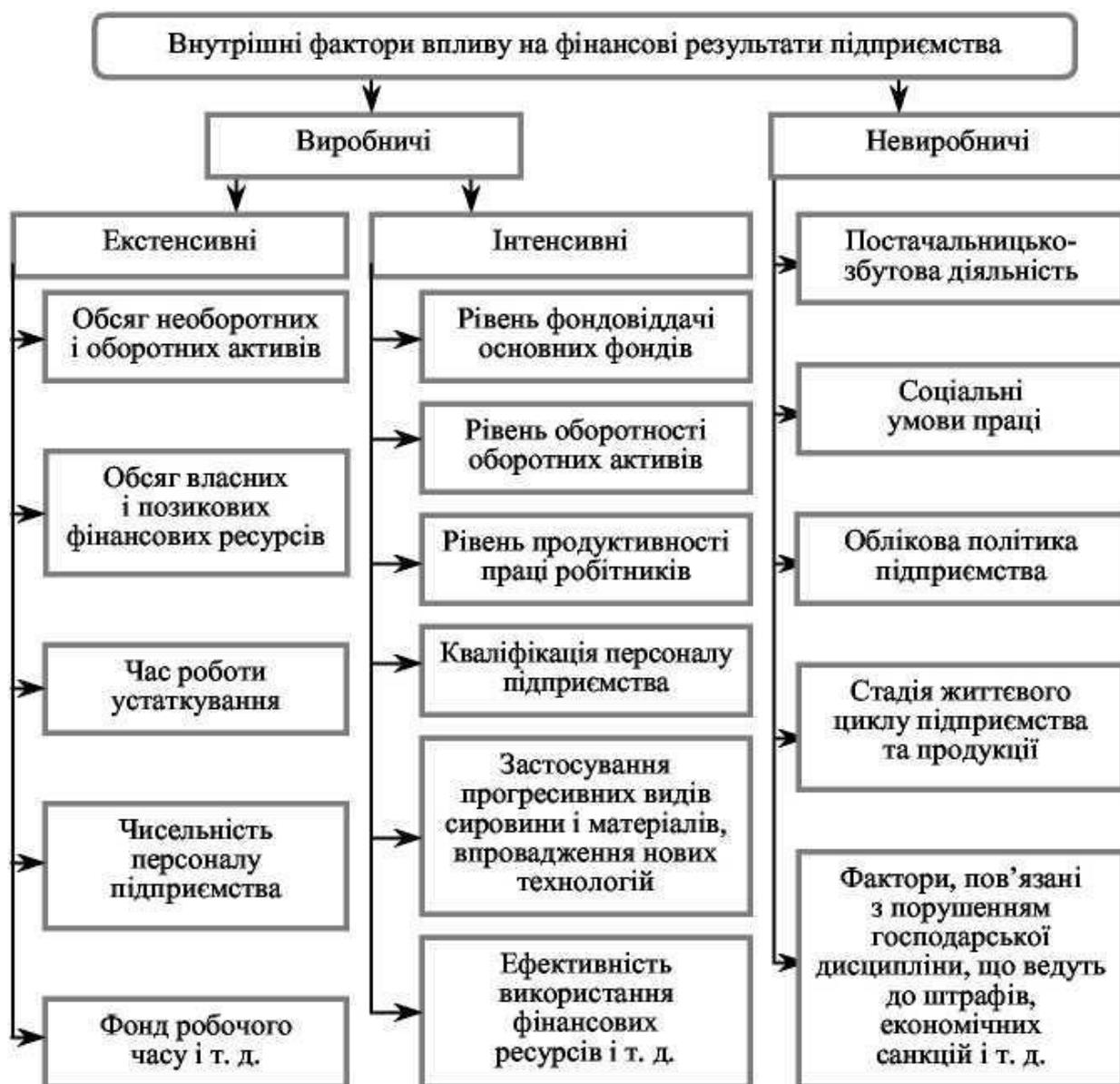


Рисунок 1.9 – Внутрішні фактори, що впливають на прибуток

Формування доходів підприємства в системі фінансового управління визначається низкою таких показників прибутку і доходів (рисунок 1.9).

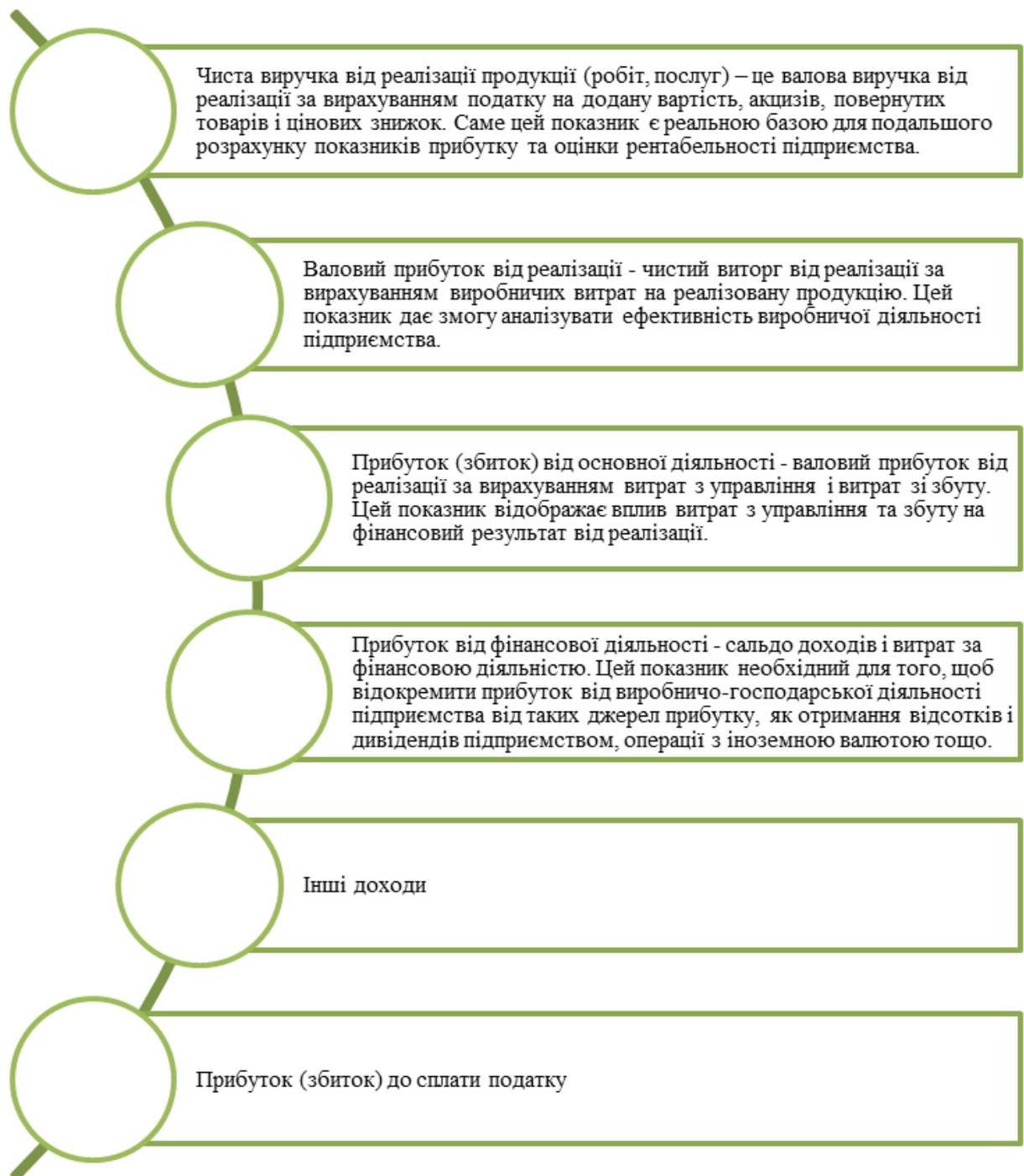


Рисунок 1.10 – Показники, що утворюють прибуток

Процес формування доходів підприємства заломлюється через чинний порядок відображення операцій з фінансово-господарської діяльності підприємств. На них великий вплив справляє облікова політика, що приймається підприємством. Політика, що проводиться підприємством у межах чинного законодавства та положення про бухгалтерський облік

фінансово-господарської діяльності, спрямована на оптимізацію фінансових аспектів діяльності підприємства в майбутньому році, являє собою обліково-фінансову політику підприємства.

У загальному вигляді прибуток являє собою грошове вираження вартості додаткового продукту і тієї частини необхідного продукту, яка не включає собівартість і розділяється через суспільні фонди використання.

Розрізняють два види прибутку: бухгалтерський та економічний.



Рисунок 1.11 – Різниця економічного і бухгалтерського підходу

У звітності, що діє на підприємстві, основною фінансовою метрикою є бухгалтерський прибуток. Це сума, яка залишається від загальної виручки від реалізації продукції, робіт або послуг підприємства після сплати явних витрат.

Економічний прибуток, у свою чергу, визначається як залишкова сума після відрахування всіх витрат з виручки від реалізації продукції, робіт або послуг, що включають у себе ренту, позиковий відсоток, звичайний прибуток і т.д. Розрахунок економічного прибутку відіграє важливу роль у виборі найбільш оптимальних напрямів діяльності для кожного підприємства і у підвищенні його рентабельності.

З економічної точки зору процес розподілу доходів підприємства можна представити таким чином:

1. Покриття витрат виробництва і збитків.
2. Розподіл чистого доходу на цілі, спрямовані на розвиток підприємства (економічні, технічні, соціальні тощо).

З точки зору бухгалтерського обліку розподіл отриманого організацією доходу набуває форми витрат організації. Витрати організації - це один з елементів (поряд з доходами) інформації, що сформована в бухгалтерському обліку про фінансові результати.

Витрати охоплюють витрати на матеріали, виробництво продукції (робіт, послуг), виплати заробітної плати працівникам і адміністративному персоналу, амортизаційні відрахування, інші витрати, а також збитки (включаючи збитки від стихійних лих, продаж основних засобів, зміни валютних курсів та інші). Витрати відображаються у фінансовій звітності у вигляді Звіту про прибутки і збитки тоді, коли вони призводять до зменшення майбутніх економічних вигод, зменшення активів або можуть бути точно виміряні.

Для цілей бухгалтерського обліку витрати організації поділяють на витрати за звичайними видами діяльності та інші витрати. До витрат за звичайними видами діяльності належать витрати, пов'язані з:

- виготовленням і продажем продукції;
- придбанням і продажем товарів;
- виконанням робіт;
- наданням послуг.

Витрати за звичайними видами діяльності слід обліковувати за певними економічними елементами (рисунок 1.11).



Рисунок 1.12 – Витрати за економічними елементами

Крім цього, витрати слід обліковувати за статтями витрат. Перелік статей витрат підприємство встановлює самостійно у своїй бухгалтерській обліковій політиці.

Розглянемо більш детально процес розподілу доходів підприємства, що складають балансовий прибуток. Основні принципи розподілу балансового прибутку комерційної організації можна сформулювати таким чином:

1. Прибуток, отриманий підприємствами від виробничо-господарської та фінансової діяльності, розподіляється державою та підприємствами як суб'єктами господарювання в розмірі наявного у підприємства прибутку після сплати податків, не зменшуючи його внеску у збільшення виробництва та вдосконалення виробничо-економічного та фінансового розвитку;

2. Залишок прибутку підприємства спочатку використовується для забезпечення подальшого розвитку підприємства, а частина, що залишилася, використовується для споживання.

Підприємства розподіляють чистий прибуток, який є наявним прибутком, що залишається у підприємства після сплати податків та інших обов'язкових витрат. З нього стягуються санкції, сплачені до бюджету та деякі

позабюджетні кошти. Розподіл чистого прибутку відображає процес формування коштів і резервів підприємств для задоволення потреб виробництва і соціального розвитку.

Розподіл чистого прибутку - один із напрямів внутрішньофірмового планування, значення якого в умовах ринкової економіки зростає. Порядок розподілу і використання прибутку на підприємстві фіксується в статуті підприємства і визначається положенням, яке розробляється відповідними підрозділами економічних служб і затверджується керівним органом підприємства.

Кошторис витрат включає витрати на розвиток виробництва, соціальні потреби трудового колективу, матеріальне заохочення працівників і благодійні цілі. Витрати, пов'язані з розвитком виробництва, включають витрати на наукові дослідження, проектування, будівництво та технологію, витрати на розробку та дослідження нових продуктів і процесів, витрати на вдосконалення технології та організації виробництва, витрати на модернізацію обладнання тощо. Передбачають технологічну реорганізацію, реконструкцію діючого виробництва та розширення підприємства.

До цієї ж сукупності витрат належать витрати на погашення довгострокових банківських кредитів та процентів за ними. Є також плани витрат на такі речі, як заходи з охорони довкілля. Пожертвування підприємств із прибутку, як внески засновників у створення статутного капіталу інших підприємств, а також кошти, що перераховуються профспілкам, товариствам, підприємствам.

Розподіл прибутку на соціальні потреби включає витрати на експлуатацію об'єктів соціально-побутового призначення, що знаходяться на балансі підприємства, фінансування будівництва об'єктів невиробничого призначення, організацію і розвиток підсобного сільського господарства та розміщення закладів відпочинку, культури і відпочинку.

Витрати на матеріальну винагороду включають одноразові винагороди за виконання особливо важливих виробничих завдань, премії за дослідження,

розробки та впровадження нової техніки, витрати на матеріальну допомогу робітникам і службовцям, одноразову допомогу ветеранам, які виходять на пенсію, тощо.

Загальний прибуток ділиться на дві частини. Перший – збільшення активів компанії та участь у процесі накопичення. Друга характеристика — це частка прибутку, яка використовується на споживання. При цьому немає необхідності використовувати весь прибуток для накопичення. Залишок прибутку, не використаний на збільшення майна, має важливе резервне значення і може бути в наступні роки спрямований для покриття можливих збитків, фінансування різних витрат.

Залишок прибутку, не використаний для збільшення майна, має значну резервну вартість і може бути використаний у наступні роки для покриття можливих збитків і фінансування різних витрат. Таким чином, основою процесу управління доходами є механізм їхнього формування та подальшого розподілу.

### **1.3 Методи аналітики прибутку підприємства**

Аналіз прибутку компанії та оцінка факторів, що впливають на її розмір, можуть надати рекомендації щодо збільшення доходу компанії, оптимізації витрат і збільшення прибутку. Можна виділити наступні групи методів аналізу прибутку.

1. Методи аналізу на основі програмного опису аналізу логічного рівня (методи експертної оцінки, порівняння, побудови таблиці аналізу тощо).;

2. Методи аналізу, засновані на строгому формальному аналізі залежностей (метод ланцюгової підстановки, метод арифметичних різниць, метод відносної величини, графічний метод, кореляційний аналіз, регресійний аналіз, факторний аналіз тощо).

Найбільш поширеними методами аналізу фінансових результатів (прибутку) підприємства є такі методи: вертикальний аналіз, порівняльний аналіз, факторний аналіз, горизонтальний аналіз, аналіз коефіцієнтів.



Рисунок 1.13 – Способи аналізу господарської діяльності

Горизонтальний (або трендовий) аналіз прибутку базується на вивченні динаміки його показників у часі. У процесі використання даного методу аналізу розраховується приховане зростання (збільшення) прибутку та визначається загальна тенденція його зміни (або тенденція).

Вертикальний (або структурний) аналіз прибутку - це структурна таблиця зведених показників його формування, розподілу та використання. У процесі застосування цього аналітичного методу розраховуються питомі ваги окремих структурних складових кумулятивного показника прибутку.

Порівняльний аналіз прибутку заснований на порівнянні значень між групами подібних показників. У процесі використання цієї системи аналізу розраховується абсолютне відхилення та відносне відхилення показників порівняння.

Як зазначалося раніше, однією з головних цілей господарської компанії є отримання прибутку. При цьому для підприємства має значення не тільки сам розмір прибутку, а й фактори, що впливають на значення цього показника.

Важливе значення, при проведенні фінансового аналізу кінцевих результатів діяльності підприємства, набуває кількісна оцінка рівнів факторних взаємозв'язків між показниками, так як її результати дозволяють зазирнути в глиб вивчення явища або процесу, що виявляють найбільш суттєві, значущі сторони діяльності підприємства, впливаючи на хід судження аналітика, обґрунтовуючи чи спростовуючи його.

Один із кроків у аналізі показників прибутку полягає у визначенні та кількісному оцінюванні впливу факторів, що формують прибуток підприємства. До основних чинників, що впливають на розмір прибутку від продажу, відносяться:

- зміна відпускних цін на продукцію, що реалізується;
- зміни у обсягах виробництва;
- зміни собівартості проданих товарів чи послуг.

Аналіз показників прибутку підприємства потребує розширення та углиблення шляхом включення в процес таких факторів, як середньорічна сума капіталу (майна, активів), коефіцієнт оборотності капіталу та рентабельність обороту.

Особливість трифакторної моделі аналізу показників прибутку, виявлена під час дослідження, полягає в тому, що вона застосовується до різних видів прибутку: від продажу, до оподаткування та чистого прибутку. Іншими словами, будується трифакторна модель (система), яка враховує рентабельність обороту (продажів, продукції) при оцінці прибуткових показників.

Оскільки чистий прибуток є фактором зростання власного капіталу підприємства, стрижнем поліпшення фінансового стану, його ринкової стійкості та платоспроможності, є доцільним проведення аналізу чистого прибутку на основі трифакторної моделі.

## **РОЗДІЛ 2 ЕКОНОМІЧНА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО – ПРАВОВА СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВА**

### **2.1. Сучасне становище та перспективи розвитку будівельної галузі в Україні**

Будівельні компанії України є однією з найбільших бюджетних галузей, що мають дуже вагомe значення для розвитку соціальної інфраструктури та національної економіки самої країни. Будівництво має значний вплив на інші галузі економіки. Капітальне будівництво вимагає значних трудових ресурсів і є споживачем багатьох галузей національної економіки, створюючи при цьому робочі місця для населення. Економічний ефект від розвитку бізнесу полягає в мультиплікативному ефекті від вкладення капіталу в будівельні проекти.

Існує безліч різних факторів, що безпосередньо впливають на формування системи економічної безпеки будівельного сектора, які посилюються під час воєнного стану. Серед них необхідно виділити технічну складність процесу будівництва і контролю якості робіт, географічну віддаленість матеріалів, ризик переміщення і втрати матеріальних цінностей, тривалі терміни будівництва, забезпечення організаційною складністю покриття фінансових потреб компанії, які можуть змінитися в процесі будівництва, зокрема, відбувається подорожчання матеріалу.

Ситуація в будівництві дуже складна і нестабільна. Навесні та на початку літа 2022 року стандарти діяльності галузі, сформовані у мирний час, не працювали. Через нестабільність надходження коштів за значною кількістю контрактів передоплата була відсутня, а відстрочка платежу була відкладена на невизначений термін.

Але вже на початку осені 2022 року бізнес почав вимагати повної передоплати через значні ризики. Логістика поступово відновлювалася і стабілізувалася, були сформовані нові маршрути поставок.



Рисунок 2.1 – Кількісне вираження будівництва нових комплексів після 2022 року

Сьогодні будівництво безпосередньо пов'язане з військовим фактором. Тільки перемога України може призвести до кардинальних змін на ринку. Незважаючи на всі труднощі, є кілька способів знизити рівень втрат в галузі. Для розвитку будівельної галузі необхідно залучення дуже важливих і швидких інвестицій від інвесторів. У той же час процес залучення інвестицій вимагає позитивної оцінки ділової активності підприємства.

Будівельні компанії продовжують працювати в умовах високих ризиків і постійних викликів. Ринок витримує тиск зовнішніх обставин за рахунок громадян та інвесторів і, незважаючи ні на що, продовжує робити свій внесок, використовуючи програми розстрочки від забудовників.



Рис 2.2 – Види будівельної продукції

Серед основних факторів, які стають викликами бізнесу в будівельному сегменті є:

- Обстріли з боку Російської Федерації;
- Зниження попиту в житловому та промисловому секторах;
- Нестабільність ринку та економічних умов;
- Мобілізація та міграція працівників, нестача персоналу та спеціалістів;
- Зниження платоспроможності громадян;
- Проблеми з поставками матеріалів, високі витрати на будівництво;
- Перебої з електропостачанням та інше.

Під час війни внутрішній ринок матеріалів значно зменшився, оскільки виробництво суміжних компаній довелося призупинити або обмежити, що, як правило, суттєво вплинуло на будівництво. Водночас можливості для імпорту були обмежені. Витрати на будівництво значно зросли через збільшені вимоги

до цивільного захисту, які стосуються складських приміщень на об'єкті та встановлення відповідних укриттів.

Структура і обсяг попиту в секторі будівництва та нерухомості зазнали значних змін. Робота в районах, віддалених від лінії фронту, і в незайнятих районах почала відновлюватися тільки з другої половини 2022 року. Звичайно, обсяги будівництва значно скоротилися через невизначеність на ринку та інвестиційних проблем.

Є кілька напрямків будівництва, які залишаються актуальними і продовжують розвиватися навіть під час війни. Серед них відновлення пошкоджених об'єктів і різних типів будівель, будівництво житла, в тому числі для внутрішньо переміщених осіб, перенесення і модифікація логістичних процесів, будівництво промислових секторів шляхом захисту об'єктів цивільного захисту, військового призначення, захисних споруд та об'єктів інфраструктури, а також перепроєктування підприємств. Велика частина таких робіт виконується на замовлення військового режиму і фінансується за рахунок бюджетних або донорських коштів. Будівельні компанії, що працюють в секторі житлової нерухомості, зараз в основному зосереджені на завершенні поточного проекту, але поступово забудовники почали розробляти нові проекти.

При цьому більшість проектів реалізується безпосередньо в Західному і Центральному регіонах, найгірша ситуація складається в Південному і Східному регіонах. Будівництво також стимулюється в секторі курортів і туризму, тобто в західних регіонах.

Будівництво — вид господарської діяльності (розділ Р «Будівництво» КВЕД), що забезпечує створення нових будівель, розширення, реконструкцію та ремонт існуючих будівель і споруд. Нове будівництво, розширення або реконструкція існуючих будівель або споруд, що здійснюються під час будівництва. Відповідно до Центрального статистичного класифікатора продукції за видами економічної діяльності до будівельних робіт належать:

– роботи з підготовки майданчика;

- загальнобудівельні роботи зі зведення цивільних споруд;
- монтажні роботи та спецобладнання будівель і споруд;
- повні будівельні роботи та оренда обладнання на об'єкті з оператором.

Кінцевим результатом більшості видів будівництва є будівельний продукт. Будівельна продукція - це прямі і корисні результати діяльності організацій у сфері будівництва, виражені у вигляді завершених будинків і робіт. Для статистичних досліджень будівельних виробів за функціями надзвичайно важливим є їх стандартне групування. Вони складаються на основі Національного класифікатора будівель і споруд і на цій основі розроблено Каталог будівельної продукції.

Відповідно до категорії «Будівельна продукція» основними видами продукції компанії є житло, нежитлове житло та інженерні роботи. Особливістю процесу будівництва є те, що об'єкти зводяться протягом достатньо тривалого часу - від кількох місяців до кількох років. На будь-якому етапі виробничого процесу будівельні вироби знаходяться на різних стадіях підготовки. Залежно від рівня підготовки в статистичному обліку людей поділяють на групи: готова продукція або готова продукція і незавершені будівельні роботи.

Готова продукція – кінцева продукція будівельного виробництва у вигляді закінчених об'єктів з певним використанням.

Незавершене будівництво - це обсяг будівельно-монтажних робіт, які виконуються на об'єктах, які знаходяться в стадії виробництва, тобто ще не закінчені і не введені в експлуатацію.

Статистичний облік фізичної будівельної продукції зводиться до підрахунку кількості одиниць конструкції та їх місткості. Облік об'єктів завершеного будівництва ведеться в двох одиницях виміру: м<sup>2</sup> загальної площі та м<sup>2</sup> житлової площі. Для нежитлових будівель, у тому числі офісів, інженерних споруд, їх розрахунок використовується за кількістю будівельних робіт, основною одиницею виміру для будівель шкіл є кількість місць, закладів охорони здоров'я – кількість ліжок або відвідувань на бригаду, громадського

харчування. компанія - місця, проїзд - км, хід. Типовими одиницями вимірювання потужності для багатьох складних промислових об'єктів є тисячі тонн, квадратних метрів, кіловат тощо.

Облік будівельної продукції в натуральних одиницях є статистичною основою для отримання дозволів на будівництво та виконання будівельними організаціями.

Вартісні критерії використовуються для загальної оцінки обсягів і результатів діяльності у сфері будівництва. Зокрема, основним показником є обсяг будівельних робіт.

Обсяг будівельних робіт включає витрати (у фактичних цінах без ПДВ) на конкретні роботи, що виконуються при новому будівництві, ремонті, розширенні, реконструкції будинків і споруд, реконструкції та технічному переоснащенні підприємства.

У статистичному звіті підприємства про виконання будівельних робіт передбачається, що їх вартість виражається як загальний обсяг виконаних робіт, а також виконаних робіт, за винятком витрат на Будівельні роботи, які виконуються підприємствами, служать для конкретних потреб підприємства.

Показник «обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг)» за видом економічної діяльності «Будівництво» включає вартість будівельно-монтажних робіт, виконаних за межами підприємства, здійснених у процесі нового будівництва, прибудови, реконструкції, перебудови., реставрація та ремонт будівель і споруд силами підрядників або господарським способом

Основною формою організації статистичних досліджень будівельної продукції, особливо кількості різних об'єктів будівництва та їх місткості, є статистичний звіт будівельних організацій про отримання дозволів на будівництво та виконання цих робіт. Показники вартості будівельної продукції беруться на основі первинних даних статистичної звітності про будівельні роботи.

## **2.2 Організаційно-правові засади підприємницької діяльності компанії ТОВ «ТОТАЛБУД»**

Товариство з обмеженою відповідальністю «Компанія «Тоталбуд» утворене та здійснює свою діяльність на підставі Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», Цивільного та Господарського кодексів України та інших нормативних актів.

Товариство має свій власний баланс і рахунки у банках, включаючи поточні, валютні та інші види рахунків. Крім того, воно володіє печатками, штампами та фірмовим бланком з власною назвою на українській, російській та англійській мовах, а також іншими атрибутами та необхідними ознаками юридичної особи. Згідно з чинним законодавством, товариство має право відкривати рахунки в іноземних банках.

Його створення здійснюється з метою підприємницької діяльності з метою отримання прибутку на користь власника підприємства. Предмет діяльності Товариства зазначено на рисунку 2.3.

Місцезнаходження юридичної особи: Україна, 38400, Полтавська обл., Решетилівський р-н, місто Решетилівка, вулиця Покровська, будинок 8.

ТОВ «КОМПАНІЯ «ТОТАЛБУД» працює у сфері будівництва, капітальних ремонтів та реконструкції на об'єктах різної складності та має власне виробництво по виготовленню металопластикових конструкцій та інших виробів із ПВХ. Зареєстровано товариство восьмого листопада 2017 року. Власником ТОВ «КОМПАНІЯ «ТОТАЛБУД» є Зінов'єва Аліна Василівна.

Підприємство працює в будь-яку пору року, але динаміка і об'єми роботи різняться. В зимовий період проєктів у підприємства найменше, в зв'язку з погодними умовами і специфікою діяльності «ТОВ КОМПАНІЯ «ТОТАЛБУД». Директор підприємства є виконавчим органом і є підзвітним загальним зборам учасників Товариства.

41.20 - Будівництво житлових і нежитлових будівель
42.11 - Будівництво доріг і автострад
42.12 - Будівництво залізниць і метрополітену
42.13 - Будівництво мостів і тунелів
42.21 - Будівництво трубопроводів
42.22 - Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій
42.91 - Будівництво водних споруд
42.99 - Будівництво інших споруд, н. в. і. у.
43.11 - Знесення
43.12 - Підготовчі роботи на будівельному майданчику
43.13 - Розвідувальне буріння
43.21 - Електромонтажні роботи
43.22 - Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування
43.29 - Інші будівельно-монтажні роботи
43.31 - Штукатурні роботи
43.33 - Покриття підлоги й облицювання стін
43.34 - Малярні роботи та скління
43.39 - Інші роботи із завершення будівництва
43.91 - Покрівельні роботи
43.99 - Інші спеціалізовані будівельні роботи, н. в. і. у.
46.73 - Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням
46.90 - Неспеціалізована оптова торгівля

Рисунок 2.3 – Види послуг та робіт, які пропонує підприємство ТОВ «Тоталбуд»

Для кращого розуміння, основні працівники адміністративного комплексу та структурна організація управління підприємством графічно представлена на рисунку 2.4.

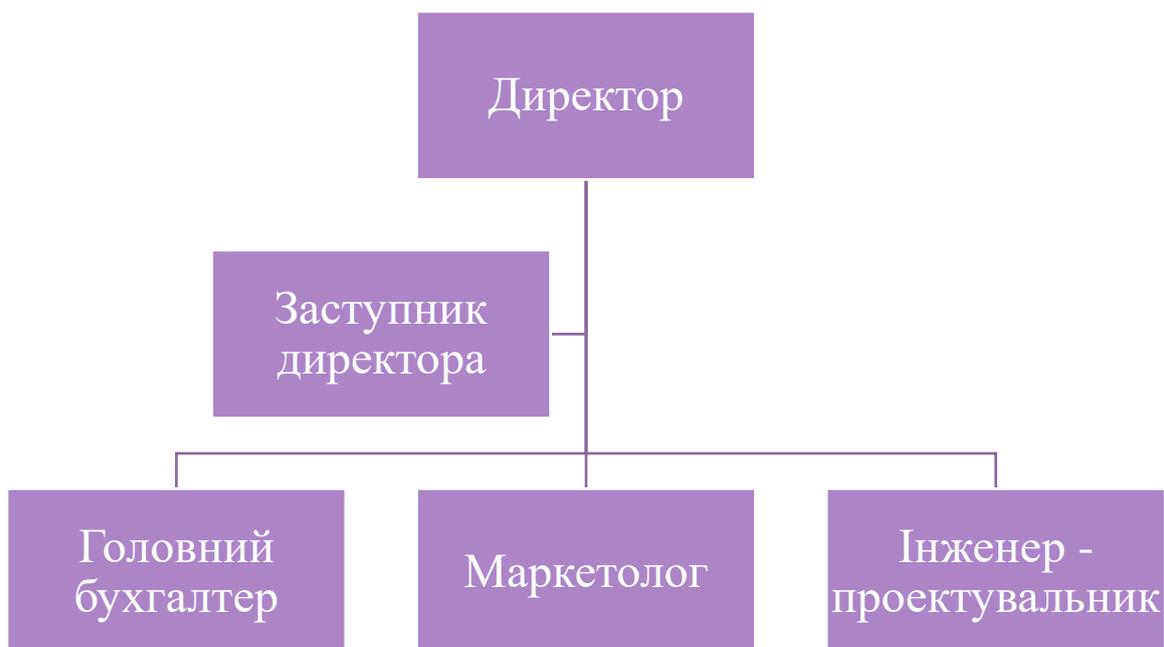


Рисунок 2.4 – Структура управління підприємством ТОВ «Тоталбуд»

Головний бухгалтер працює над поглибленням економічних знань працівників. Здійснює контроль за своєчасним поданням звітів про результати господарської діяльності до відповідних органів. Керує підрозділами підприємства, які здійснюють господарську роботу та сприяє впровадженню економічно обґрунтованих рішень управління виробництвом.

Інженер – проектувальник розробляє проект будівництва або ремонту конкретного об'єкту. Займається розробкою документації, що використовується при реалізації будівельних робіт. Контролює процес будівництва та перевіряє дотримання відповідних норм, стандартів та законів. Проводить технічні розрахунки у процесі проектування та техніко-економічний аналіз ефективності конструкції.

Маркетолог проводить дослідження кон'юнктури ринку, платоспроможного попиту на роботи, послуги, товари компанії, прогнозує обсяги продажу продукції, ціни та діяльність конкурентів. В його обов'язки також входить розвиток бренду та іміджу компанії.

## 2.3. Аналіз економічних та фінансових показників

Таблиця 2.1 – Економічні й фінансові показники діяльності ТОВ «ТОТАЛБУД» за 2021-2023р

№	Показники	Одиниці виміру	Рік			Відхилення			
			2021	2022	2023	2023 від 2021		2023 від 2022	
						Абсолютне	Темп приросту, %	Абсолютне	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<b>1. КАПІТАЛ ТА РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА</b>									
1.1	Середня вартість сукупного капіталу	тис.грн.	8815,85	10194,55	8688,8	-127,05	-1,44	-1505,75	-14,77
1.2	Середня вартість власного капіталу	тис.грн.	95,95	61,10	172,30	76,35	79,57	111,20	182
1.3	<b>Основні засоби</b>								
1.3.1	за первинною вартістю на кінець року	тис.грн.	1349,8	371,9	414,4	-935,40	-69,3	42,5	11,43
1.3.2	знос на кінець року	тис.грн.	683	117,4	230,9	-452,10	-66,19	113,5	96,68
1.3.3	середньорічна вартість основних засобів	тис.грн.	1846,8	1202,35	393,15	-1453,65	-78,71	-809,2	-67,3
1.4	<b>Нематеріальні активи</b>								
1.4.1	за первинною вартістю на кінець року	тис.грн.	-	-	-	-	-	-	-
1.4.2	знос (накопичена амортизація) на кінець року	тис.грн.	-	-	-	-	-	-	-
1.4.3	середня вартість нематеріальних активів	тис.грн.	-	-	-	-	-	-	-
1.5	<b>Оборотні активи</b>								
1.5.1	усього на кінець року	тис.грн.	8754,9	10029,9	7093,2	-1661,70	-18,98	-2936,7	-29,28
1.5.2	Дебіторська заборгованість	тис.грн.	3139,3	2981,8	3209,8	70,50	2,25	228	7,65
1.5.3	Запаси на кінець року	тис.грн.	4502,7	3492,5	3686,9	-815,80	-18,12	194,4	5,57
1.5.4	Грошові кошти та їх еквіваленти	тис.грн.	156,5	114,6	1,4	-155,10	-99,11	-113,2	-98,78
1.5.5	Середні залишки оборотних засобів	тис.грн.	7462,8	9392,4	8561,55	1098,75	14,72	-830,85	-8,85
1.6	<b>Середньооблікова чисельність</b>								
1.6.1	Середньооблікова чисельність працівників	осіб	6	4	4	-2,00	-33,33	0,00	0,00
1.6.2	середньооблікова чисельність робітників	осіб		7	7	-3,00	-30,00	0,00	0,00

<b>2. ЕКОНОМІЧНІ ТА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ</b>									
2.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис.грн.	56667,9	6457,8	70485,8	13817,9	24,38	64028	991,48
2.2.1	Обсяг реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	тис.грн.	-	-	-	-	-	-	-
2.3	Обсяг виробництва продукції	тис.грн.	-	-	-	-	-	-	-
2.4	Собівартість реалізованої продукції	тис.грн.	55268,9	6304,9	66019,3	10750,4	19,45	59714,4	947,11
2.5	Валовий прибуток (збиток)	тис.грн.	-	-	-	-	-	-	-
2.6	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис.грн.	-	-	-	-	-	-	-
2.7	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	тис.грн.	103,9	16,3	326,3	222,40	214,05	310,00	1901,84
2.8	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн	85,2	13,4	267,6	182,40	214,08	254,20	1897,01
2.9	Фонд оплати праці усіх працівників	тис. грн	482,1	337,9	342,3	-139,80	-29,00	4,40	1,3
2.10	Фонд робочого часу	люд-години	1994	1854	2072	78,00	3,91	218,00	11,76
<b>3. ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ</b>									
3.1	Продуктивність праці одного працівника	тис. грн	-	-	-	-	-	-	-
3.2	Продуктивність праці одного робітника	тис. грн	-	-	-	-	-	-	-
3.3	Рівень оплати праці за 1людино-годину	тис.грн./люд-год	0,12	0,13	0,1	-0,02	-16,67	-0,03	-23,08
3.4	Середньомісячна заробітна плата одного працівника	тис. грн	6,7	7,04	7,13	0,43	6,42	0,09	1,28
3.5	Коефіцієнт зносу основних засобів на кінець року		0,34	0,32	0,56	0,22	64,71	0,24	75
3.6	Коефіцієнт оновлення основних засобів		0,12	0,11	0,09	-0,03	-25,00	-0,02	-18,18
3.7	Коефіцієнт вибуття основних засобів		0,13	0,14	0,11	-0,02	-15,38	-0,03	-21,43
3.8	Фондовіддача	грн/грн	0,12	0,04	0,65	0,53	441,67	0,61	1525
3.9	Фондоозброєність праці працівників	тис.грн./чол	307,8	300,59	98,29	-209,51	-68,07	-202,30	-67,3
3.10	Коефіцієнт обіговості оборотних засобів	обороти	7,6	0,69	8,23	0,63	8,29	7,54	1092,75

<i>Продовження таблиці 2.1</i>									
3.11	Середній період обороту оборотних засобів	дні	47,37	521,74	43,74	-3,63	-7,66	-478,00	-91,62
3.12	Коефіцієнт обіговості активів	грн/грн	6,43	0,63	8,11	1,68	26,13	7,48	1187,3
3.13	Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	оборот	21,36	2,21	22,77	1,41	6,60	20,56	930,32
3.14	Середній період обороту дебіторської заборгованості	дні	16,85	162,9	15,81	-1,04	-6,17	-147,09	-90,29
3.15	Коефіцієнт обіговості запасів	оборот	14,95	1,62	19,64	4,69	31,37	18,02	1112,35
3.16	Середній період зберігання запасів	дні	24,08	222,22	18,33	-5,75	-23,88	-203,89	-91,75
3.17	Тривалість операційного циклу	дні	40,93	385,12	34,14	-6,79	-16,59	-350,98	-91,14
<b>4. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ</b>									
4.1	Рентабельність продажу	%	0,18	0,25	0,46	0,28	155,56	0,21	84
4.2	Рентабельність активів	%	1,18	0,16	3,76	2,58	218,64	3,60	2250
4.3	Рентабельність власного капіталу	%	88,8	21,93	189,38	100,58	113,27	167,45	763,57

На основі проведеного аналізу економічних показників підприємства ми можемо підсумувати результати господарської діяльності ТОВ «ТОТАЛБУД» та оформити висновки. Середньорічна вартість капіталу знизилась. У 2023 році вона опустилась до показника в 8688,8 тис.грн. Це на 127,05 тис.грн. менше ніж у 2021 році, тобто -1,44 % у відсотковому відношенні. Ця ж тенденція зберігається і щодо показників 2022: середня за рік вартість капіталу зменшилась на 1505,75 тис.грн., тобто на 14,77%.

Для основних засобів спостерігається позитивна тенденція щодо їх первинної вартості та стану зносу на кінець року. У 2023 році первинна вартість основних засобів зростає на 42,5 тис.грн. (11,43%) порівняно з 2022 роком. Натомість, середньорічна вартість стабільно зменшується впродовж трьох років.

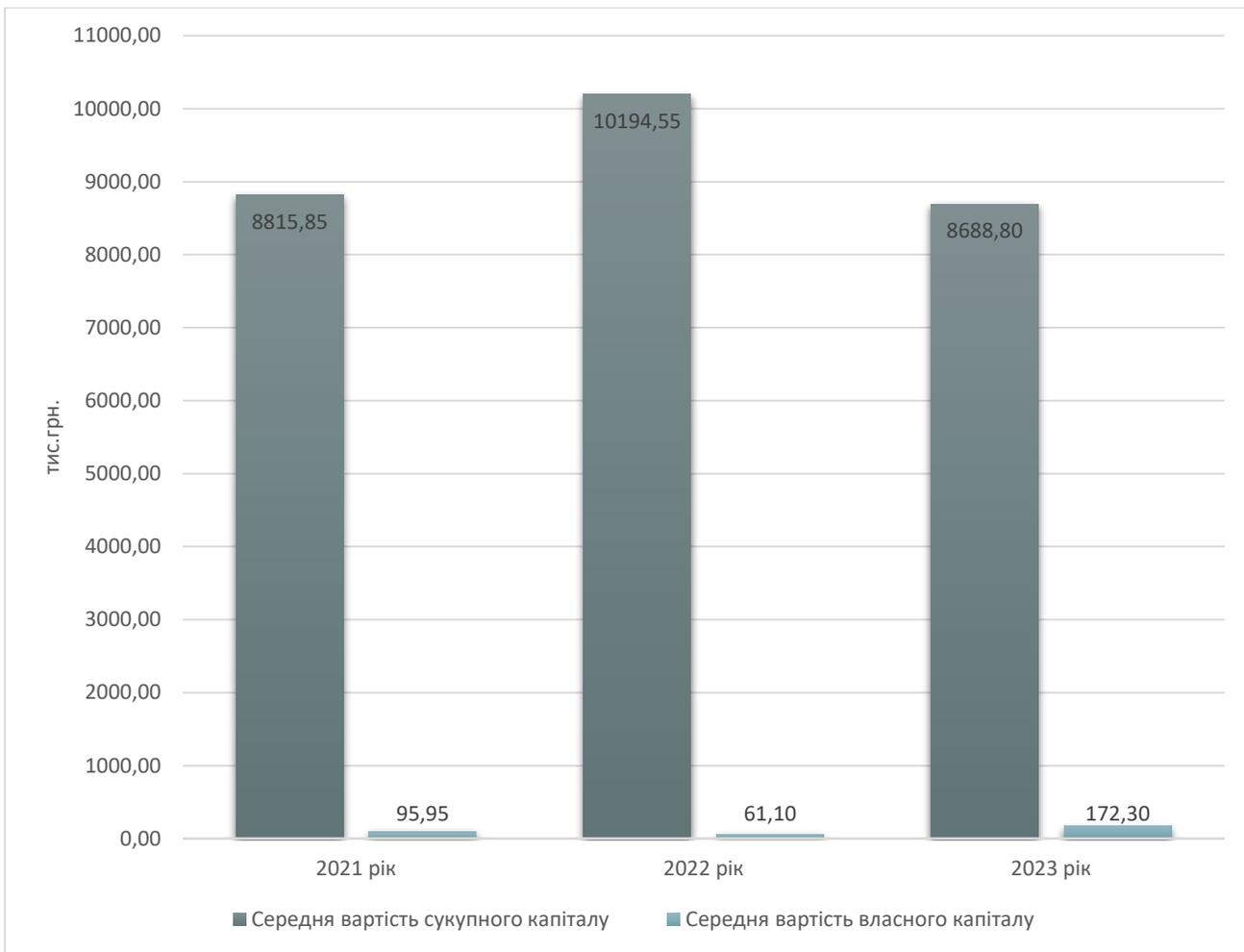
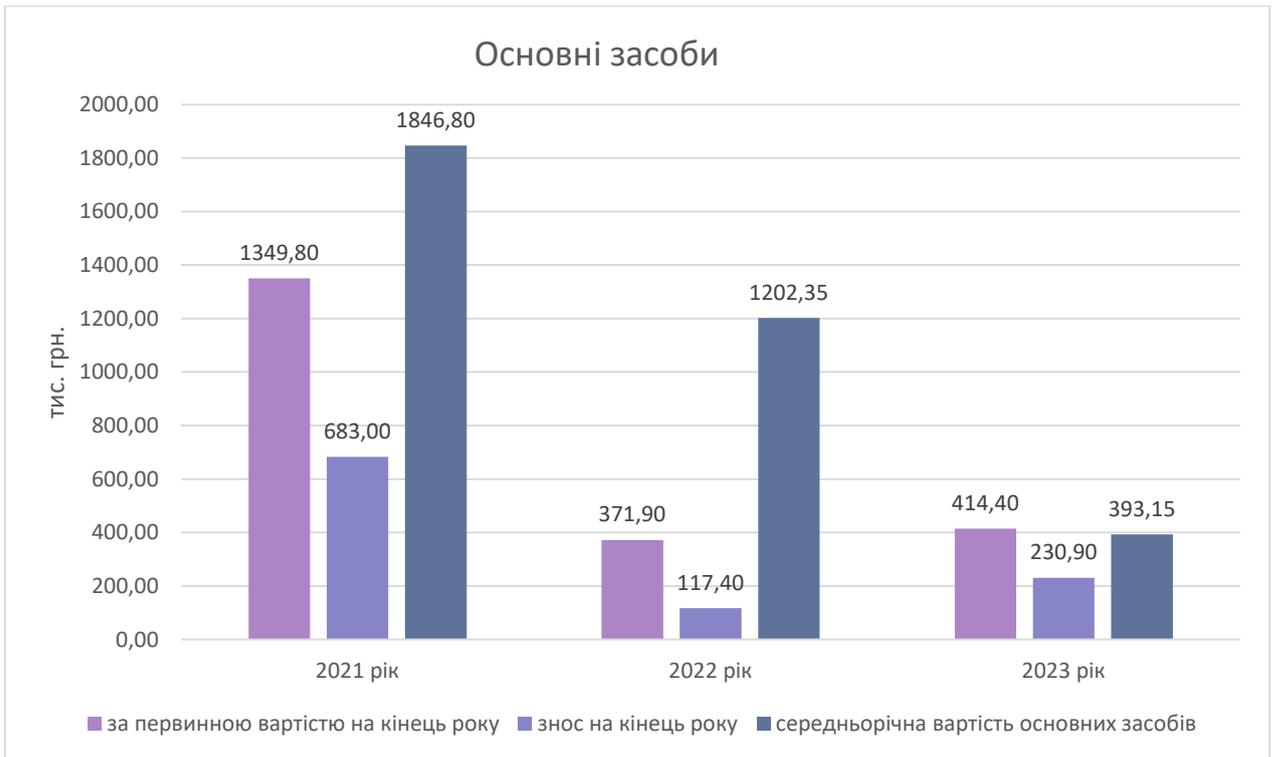


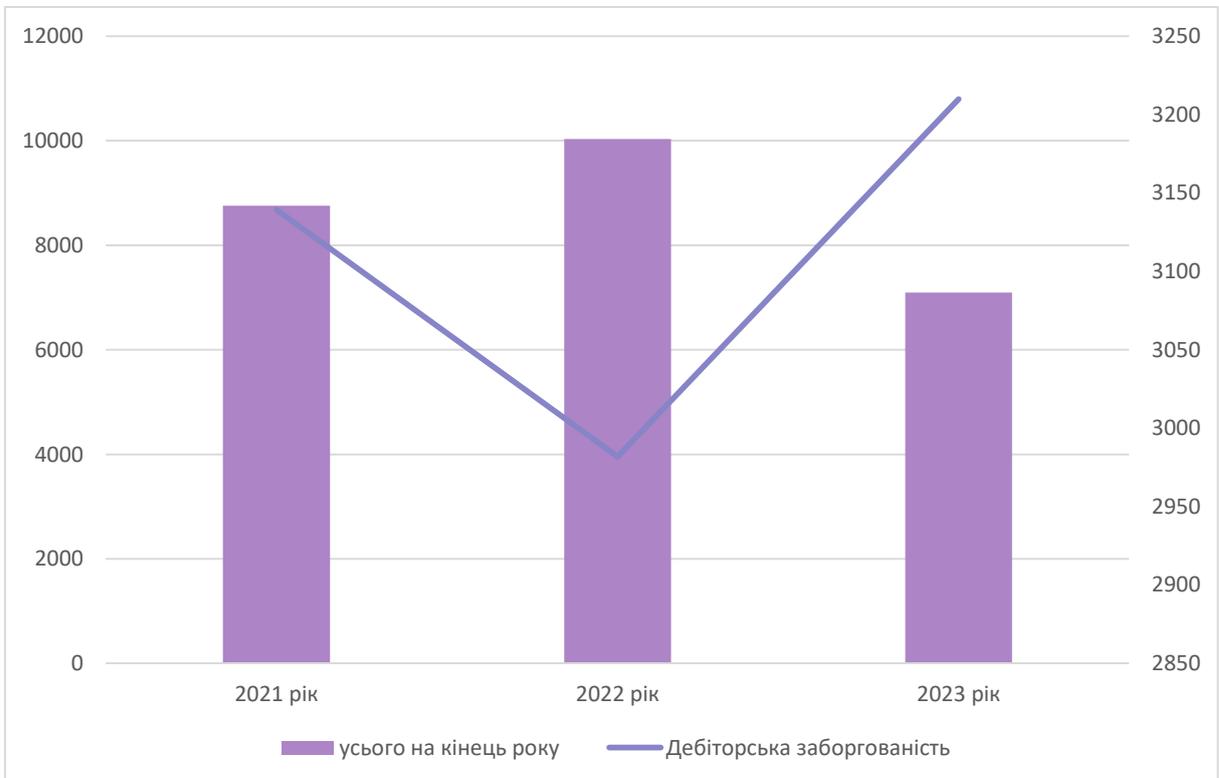
Рисунок 2.5 – Візуалізація змін сукупного та власного капіталів

Спостерігається також позитивна тенденція щодо збільшення обсягу оборотних активів за певними категоріями. Зросла заборгованість дебіторів за товари, послуги та роботи зросла на 70,50 тис.грн. (2,25%) та на 228 тис.грн. (7,65%) у 2021 та 2022 роках відповідно. Графічно проілюстровано це на рисунку 2.6.

За результатами проведених розрахунків можемо спостерігати, що загальна кількість робітників та працівників підприємства зменшилась у 2022 році на 5 осіб (33,33%). Можемо припустити, що це наслідки війни та погіршення фінансового стану підприємства. Розглянемо детальніше, що могло стати причиною скорочення робочого штату.



**Рисунок 2.6 – Видозміна основних засобів підприємства протягом 2021-2023 років**



**Рисунок 2.7 – Збільшення обсягів дебіторської заборгованості**

Цю подію могло спричинити декілька причин:

- Виїзд деякої частини працівників за кордон задля збереження своєї безпеки та життя;
- Скрутне економічне становище компанії у зв'язку з повномасштабним вторгненням в Україну та, як результат, припинення реалізації наявних проектів і зменшення кількості нових замовлень;
- Прийняття керівництвом рішення про скорочення штату працівників у зв'язку з відсутністю змоги виплачувати заробітну плату.

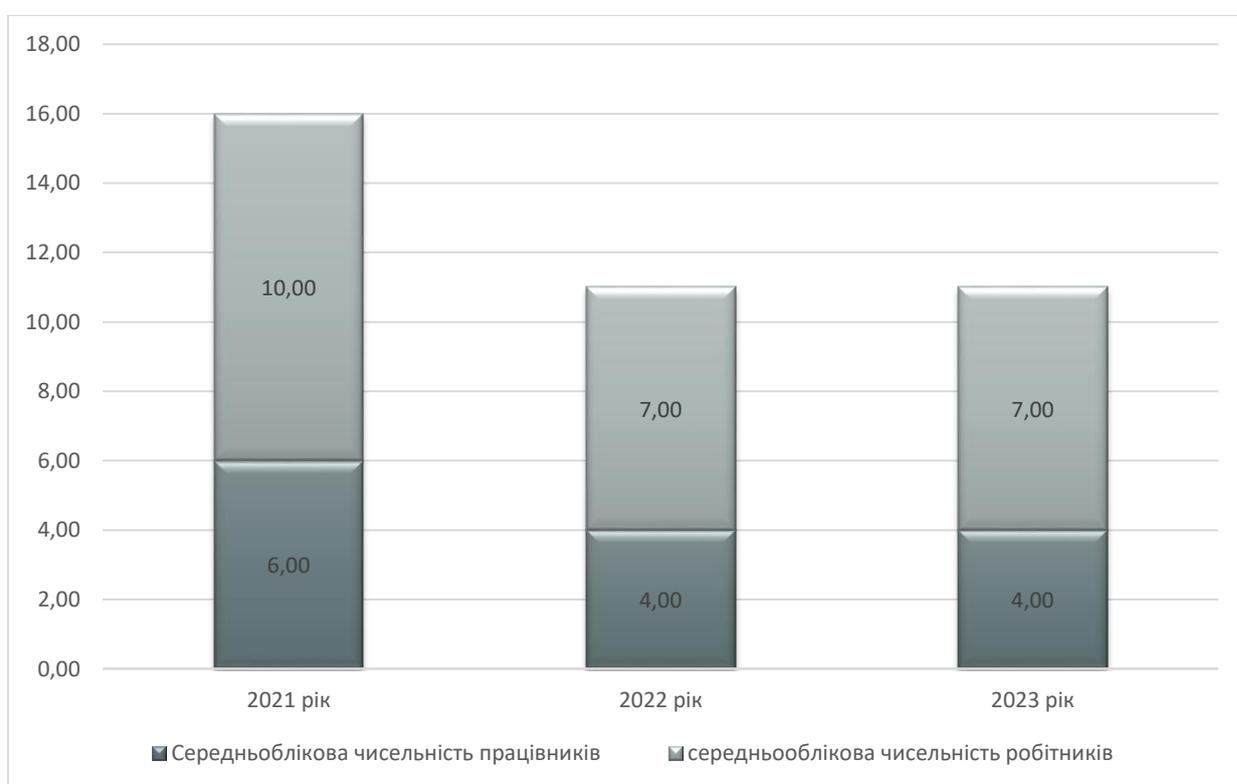


Рисунок 2.8 – Зміна кількості робочої сили підприємства

Розглянувши результати аналізу економічних показників підприємства ТОВ «ТОТАЛБУД», можемо дійти висновку, що вони зросли. Чистий дохід збільшився до 13817,9 тис.грн, тобто на 24,38% порівняно з 2021 роком, та на 64028 тис.грн. (991,48%) в порівнянні з 2022 роком. Але собівартість реалізованої продукції також збільшилась. У 2023 році вона становила 66019,3 тис.грн. Це на 19,45% більше за показники 2021 року й на 947,11% більше за

показники 2022. На рисунку 2.9 проілюстровано вартість реалізованої продукції за досліджуваний період та чистого доходу, отриманого в результаті продажу.

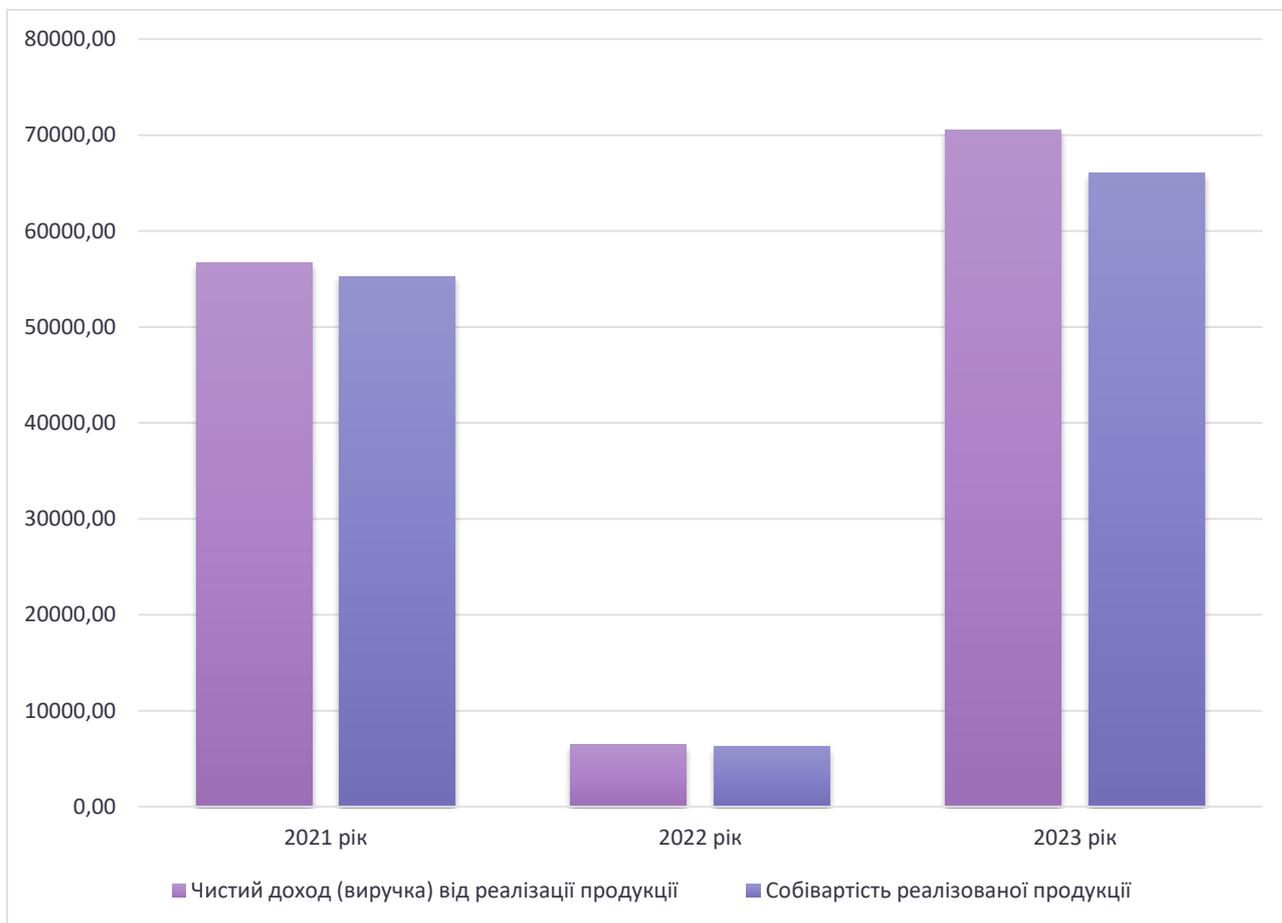


Рисунок 2.9 – Порівняння собівартості продукції та чистого доходу

Щоб дослідити ефективність розподілення ресурсів підприємства, потрібно проаналізувати показники фондівдачі, фондоозброєності та коефіцієнт обігу оборотних засобів. Простежується зростання фондівдачі з 0,53 грн/грн до 0,61 грн/грн у 2023 році. Коефіцієнт обіговості також зріс на 0,63% порівняно з 2021 роком, та на 7,54% порівняно з 2022 роком відповідно.

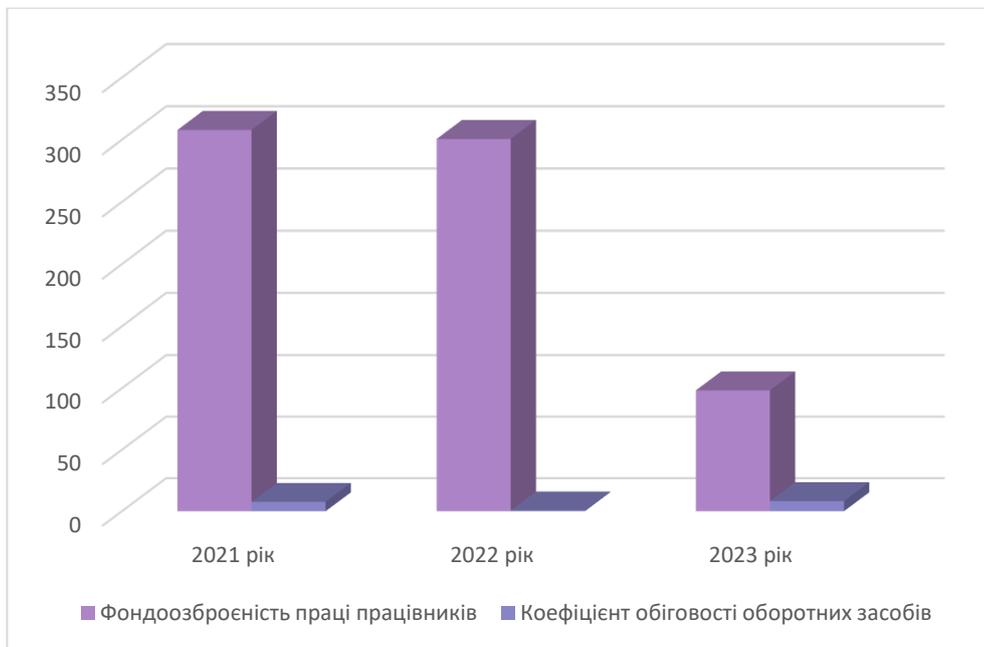


Рисунок 2.10 – Динаміка фондівддачі та коефіцієнта обіговості оборотних засобів

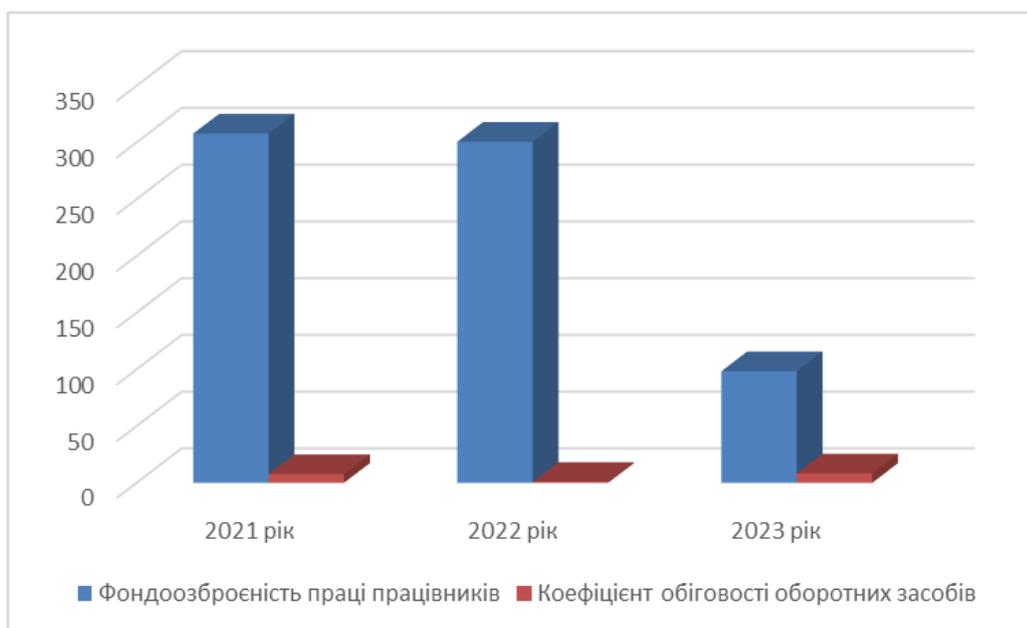


Рисунок 2.11 – Динаміка фондоозброєності та коефіцієнта обіговості оборотних засобів

Для кращого розуміння як використовуються грошові ресурси підприємства, потрібно проаналізувати рентабельність підприємства ТОВ «Тоталбуд». Із розрахунків економічних показників бачимо, що

рентабельність продажів, рентабельність власного капіталу та рентабельність активів виросли. Це означає позитивну динаміку у фінансовій діяльності підприємства.



Рисунок 2.12 – Співвідношення рентабельності за роками

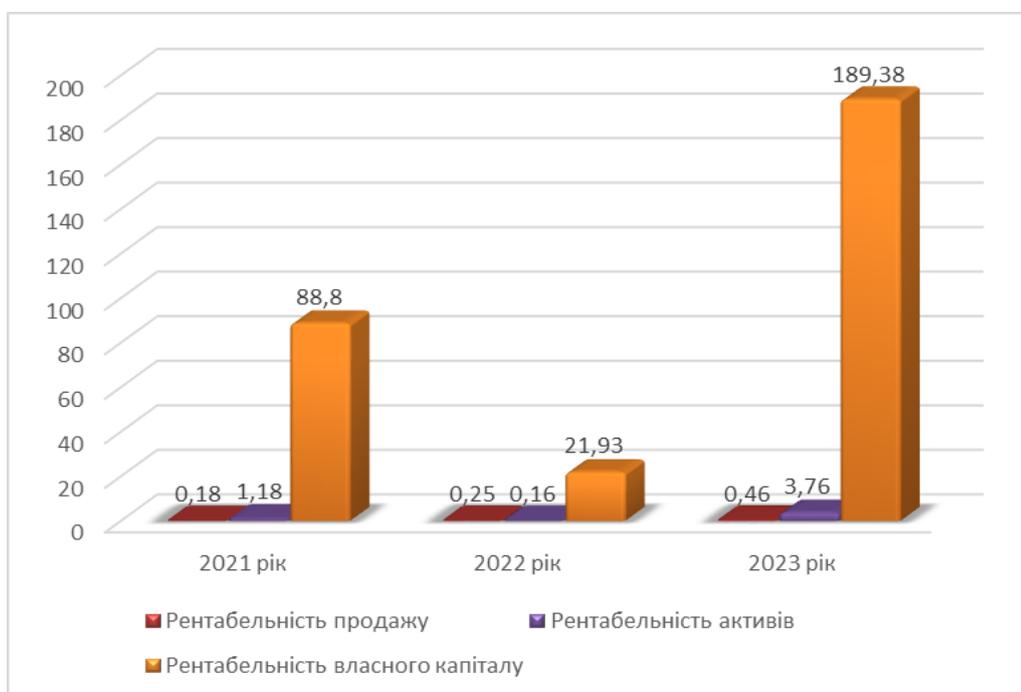


Рисунок 2.13 – Зростання рентабельності за 2021-2023 роки

Проаналізувавши фінансові та економічні показники господарської діяльності ТОВ «ТОТАЛБУД» за 2021-2023 роки, можна зробити висновок,

що підприємство є прибутковим. Чистий дохід зростає, навіть попри скорочення персоналу підприємства. Але варто зауважити, що разом з зростанням доходу, зростає і собівартість продукції, що реалізується. Коли собівартість продукції зростає – це має негативний характер, веде до збільшення витрат на виробництво підприємства і може вплинути на рівень прибутку. Фондовіддача зростає протягом трьох років, але фондоозброєність навпаки зменшується.

Різке зниження усіх показників підприємства у 2022 році пояснюється повномасштабним вторгненням в Україну, нестабільною економічною ситуацією, підвищенням рівня інфляції та пригніченим моральним станом населення. Як тільки керівник підприємства адаптувався до нових умов існування, економічні показники почали зростати. Звичайно, відновити повністю ресурси та завершити абсолютно всі наявні проекти не вдалося, але були знайдені нові шляхи розвитку.

Щодо зростання собівартості продукції, то в цьому випадку також є багато факторів впливу. Зросли ціни на матеріальні ресурси, комунальні послуги і з'явився дефіцит деяких імпортованих товарів, через заблоковані торговельні шляхи. Підприємці завжди балансують на межі якості власної продукції та зменшенням витрат на її виробництво.

## **РОЗДІЛ 3 ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРИБУТКУ У ФІРМІ ТОВ «ТОТАЛБУД»**

### **3.1 Аналіз утворення прибутку підприємства**

Для розуміння основної характеристики рентабельності підприємства, а саме його прибутковості, застосовується аналіз фінансових та економічних показників фірми. Це дає змогу оцінити функціонування об'єкт господарської діяльності з точки зору зовнішнього середовища. Така аналітика направлена на виявлення сильних і слабких сторін компанії, окреслення її можливостей для розвитку та висвітлення позицій на конкурентному ринку. Потенційні інвестори та акціонери мають на меті вкласти кошти у компанії з потенціалом до розвитку. Майбутні замовники та партнери мають бути впевненими у надійності підприємства, опираючись не лише на фінансові показники, а й на досвід успішної співпраці з іншими фірмами в минулому.

Такий аналіз важливий і для розуміння внутрішнього стану компанії. Завдяки йому, можна виявити та опрацювати слабкі сторони та паралельно пропрацювати стратегію розвитку сильних сторін. Він проводиться на основі виробничо-господарських факторів та характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і ефективність використання трудових, фінансових та матеріальних ресурсів підприємства.

Аналіз фінансово-економічного стану підприємства здійснюється на основі чіткого набору економічних показників, які дають загальну оцінку фінансово-економічного стану підприємства, прибутковості його діяльності та довгострокової платоспроможності (рис. 2.3).

Таким чином у достовірній інформації про фінансово-економічний стан підприємства безпосередньо зацікавлені адміністрація і співробітники, інвестори, постачальники, покупці, кредитори, страхувальники, державні

органи; опосередковано – біржі, юристи, громадські організації, наукові установи.

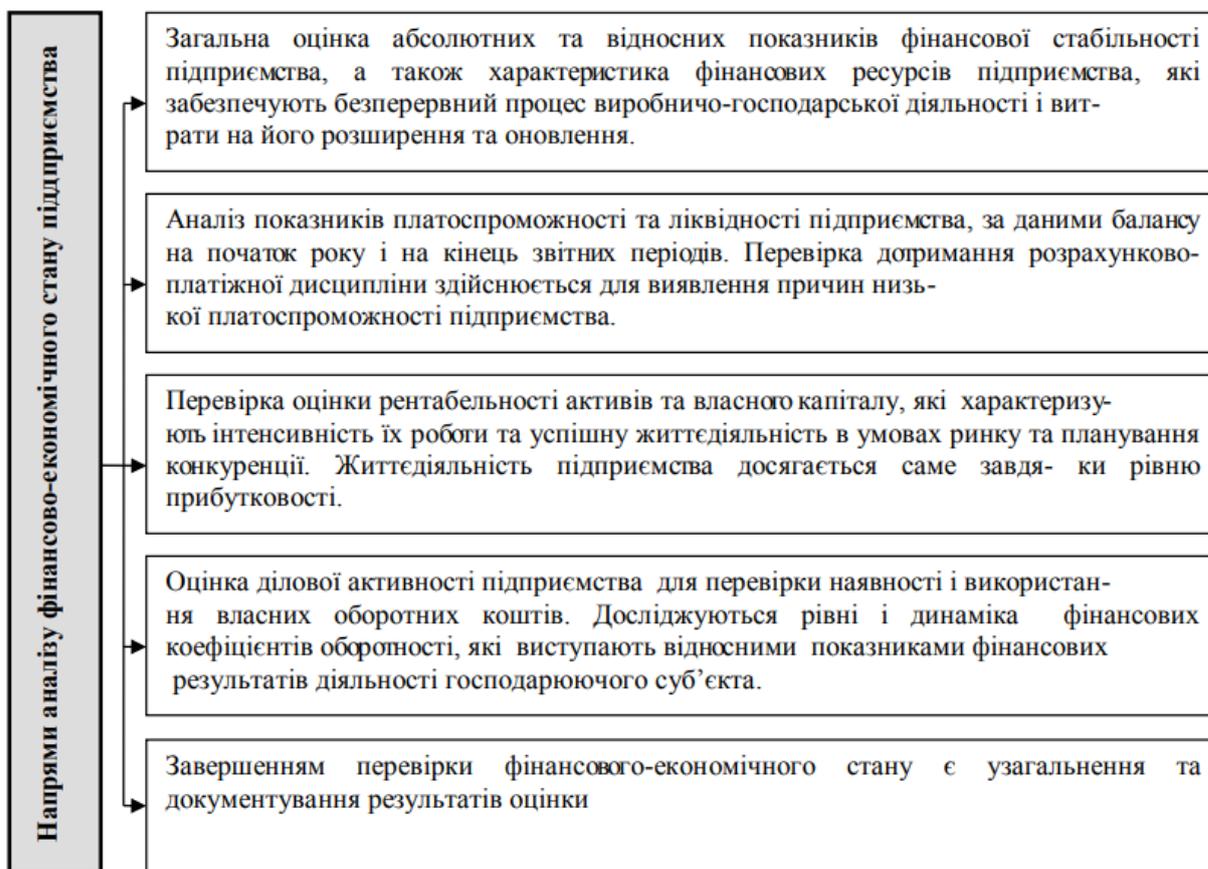


Рисунок 3.1 – Аналіз фінансово – економічного стану об'єкта господарської діяльності

Економічна діяльність будь-якого підприємства, незалежно від його форми власності чи сфери діяльності, ґрунтується на постійному аналізі співвідношення отриманих доходів та понесених витрат. Цей аналіз є ключовим для визначення фінансового результату, який може бути як позитивним (прибуток), так і негативним (збиток). Успішний фінансовий результат (прибуток) визначається перевищенням виручки над витратами, а від'ємне число (збиток) – навпаки. Важливо зазначити, що порівняння доходів і витрат та визначення фінансового результату є лише одним із аспектів аналізу фінансової діяльності підприємства. Для більш повного аналізу

використовуються й інші показники, такі як рентабельність продажів, рентабельність активів, коефіцієнт ліквідності тощо.

На обчислення абсолютної величини прибутку, отриманого підприємством, впливають ефективність результатів його фінансово-господарської діяльності та масштаби діяльності галузей економіки. Значний вплив мають встановлені законодавством правила обліку фінансових результатів. Бухгалтерські та економічні методи диктують алгоритм, за яким формується прибуток підприємства. До формуючих факторів належать виручка, у тому числі дохід від реалізації, яка включає в себе основні частки, та виручка від продажу інших активів та основних засобів.

Важливою складовою формоутворюючого фактора має стати дохід від власного капіталу (діяльності) від інших суб'єктів господарювання, включаючи дочірні компанії, а також доходи від цінних паперів, інвесторську фінансову допомогу та отримані або сплачені штрафні сальдо.

Фактори, що взаємодіють, поділяються на фактори зовнішнього розподілу, які характеризуються фінансово-кредитною політикою країни, включаючи податки та ставки, тарифи та збори, витрати та продуктивність праці, рентабельність капіталу, фондоозброєність та оборотність активів тощо.

Підприємство визнає дохід, коли власний капітал збільшується в результаті збільшення активів або зменшення зобов'язань, за умови, що оцінку доходу можна достовірно визначити. Вид діяльності (основна, інша операційна, фінансова, інвестиційна тощо) та доходи визначаються відповідно до нормативних положень (рис. 3.1).

Стандарти визнання доходу застосовуються до кожної операції окремо. Однак ці стандарти повинні застосовуватися до окремих елементів бізнесу або до двох чи більше підприємств одночасно, якщо вони відповідають характеру таких економічних операцій. Послідовність визнання доходів досліджуваних компаній показана на рисунку 3.4. Умови, при яких визначається дохід від реалізації товарів, проектів, послуг наведено на рисунку 3.3.

### Аналітично-управлінська класифікація доходів торговельного підприємства



Рисунок 3.2 – Класифікація прибутків підприємства

Покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив)

Підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами)

Сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена; - є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

Рисунок 3.3 – Визначення доходу від реалізації продукції



Рисунок 3.4 – Порядок визнання доходів

Дохід оцінюється на основі справедливої вартості компенсації, отриманої або очікуваної до отримання. Розмір доходу від господарської операції

визначається за домовленістю між покупцем і підприємством (користувачем майна). Тобто, реалізується головне правило ринкової економіки: постачальник прагне продати товар за найвищою ціною, а покупець купити цей товар за найнижчою вартістю.

У процесі управління витратами основна увага повинна бути спрямована на мінімізацію їх загальної суми. При цьому вкрай важливим є своєчасне отримання інформації про витрати, що дозволяє не втручатися у виробничий процес, для його оптимізації та запобігання непродуктивним витратам, що важливо для мобілізації виробничих резервів і підвищення ефективності виробництва.

Витрати, які понесені підприємством для одержання доходу звітного періоду відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). До таких витрат належать витрати на операційну діяльність, вартість виробництва реалізованої готової продукції (товарів, робіт, послуг), адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати, витрати

фінансової діяльності, втрати від участі в капіталі, витрати інвестиційної діяльності, а також на необоротні активи та майнові комплекси, уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій .

Зазначені вище витрати, безсумнівно, впливають на формування фінансових результатів діяльності підприємства, тому стають предметом дослідження.

Незалежно від того, чи йдеться про підприємство в цілому, чи про підпорядковані йому підрозділи, у загальній системі показників, що характеризує ефективність управління, собівартість займає домінуюче положення, а її склад визначається витратами на її створення. У собівартості продукції відображаються всі сторони господарської діяльності, а за інших рівних умов рівень прибутку залежить від рівня собівартості продукції.

Отже, чим більш ефективно підприємство використовує свої матеріальні, трудові та фінансові ресурси під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, тим більш висока продуктивність виробничих процесів, більш високий рівень прибутку і рентабельності підприємства.



Рисунок 3.5 – Виробнича собівартість готової продукції

Забезпечення ефективного функціонування системи стратегічного управління прибутком, як важливої технології корпоративного стратегічного управління, потребує відповідних методів впровадження для формування структури системи, яка сприятиме успішному досягненню основних цілей та цілей останньої. Структурна модель системи стратегічного управління прибутком підприємства повинна складатися з комплексу взаємопов'язаних базових модулів стратегічного управління прибутком (рисунок 3.6).



Рисунок 3.6 – Блоки стратегічного управління прибутковістю

Проведемо дослідження прибутку підприємства та чистого доходу у грошовому вираженні. Результати представимо на рисунку 3.7.

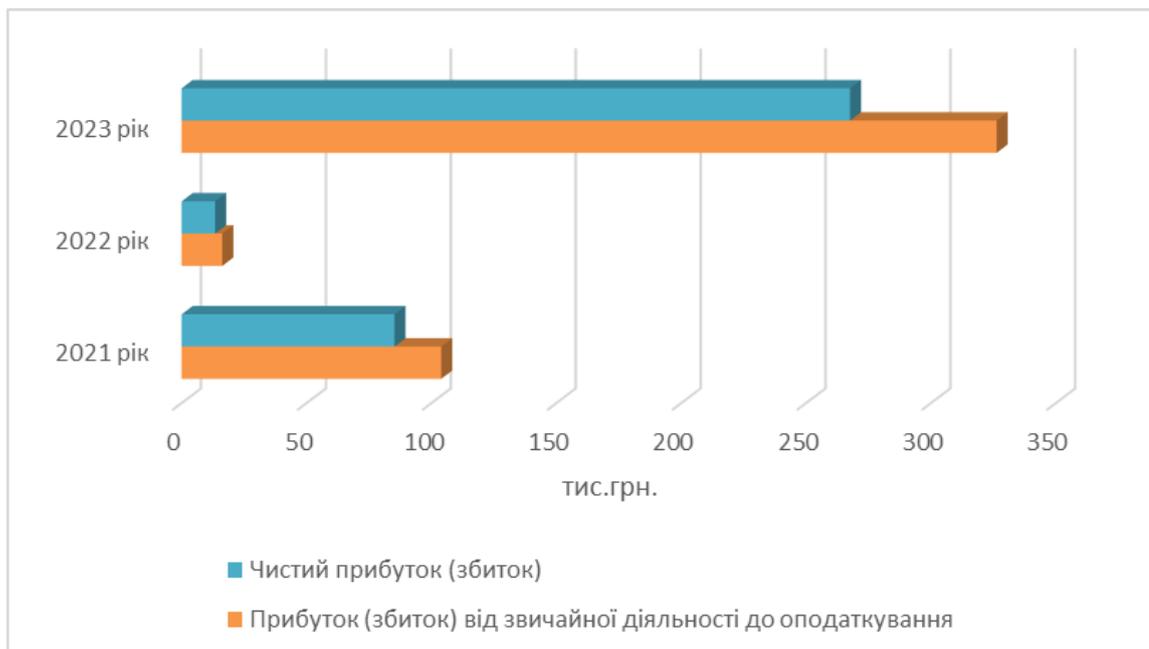


Рисунок 3.7 – Приріст прибутку та чистого доходу підприємства

ТОВ «Тоталбуд» перебуває на загальній системі оподаткування. Дане підприємство не є збитковим. Такий висновок ми можемо зробити, проаналізувавши економічні показники фірми.

### **3.2. Визначення внутрішніх резервів та сприятливих факторів для збільшення прибутку будівельного підприємства**

Управління прибутком підприємства можна визначити як сукупність фінансових, правових, організаційних і технічних механізмів і методів прогнозування, планування та контролю доходів і витрат підприємства для забезпечення найкращої довгострокової прибутковості підприємства та досягнення інших цілей підприємства.

Стратегія являє собою процес формулювання та прийняття управлінських рішень щодо всіх основних аспектів формування, розподілу та використання корпоративного плану дій.

Управління формуванням прибутку підприємства має бути спрямоване на максимізацію позитивних фінансових результатів за рахунок збільшення обсягів діяльності, ефективного управління витратами, покращення матеріально-технічної бази та ефективності використання систем управління бізнесом. Після створення компанії прибуток розподіляється та використовується, особливо на створення, розробку та впровадження нових технологій; покращення якості продукції; технічне переобладнання шляхом оновлення технічної бази новітніми виробничими засобами.

Управління розподілом прибутку підприємства повинно відповідати основним принципам загальної стратегії його розвитку, забезпечувати потрібний обсяг інвестицій та захищати матеріальні інтереси власників і працівників.

Важливо, щоб система управління прибутком була інтегрована з загальною системою управління підприємством, оскільки управлінські рішення на рівні підприємства безпосередньо впливають на рівень прибутку, що є основним джерелом коштів для подальшого розвитку. Стратегічне управління прибутком є ключовим елементом системи стратегічного управління підприємством і визначає його управлінську якість.

Управління прибутком підприємства потрібно розглядати як єдиний процес, що передбачає реалізацію кількох послідовних етапів організації, планування та контролю прибутку для забезпечення успішної реалізації основних цілей підприємства та постійного зростання прибутку, рентабельності, ринкової вартості робіт та послуг і довгострокові результати економічного розвитку бізнесу.

Ефективне управління прибутком вимагає формування оптимізованої системи управління прибутком підприємства. Суть цієї системи полягає в тому, що кожен елемент виконує свої обов'язки, що забезпечує реалізацію корпоративного прибутку.

Ця система має певну структуру, в якій виокремлюють три основні блоки (рисунок 3.8).

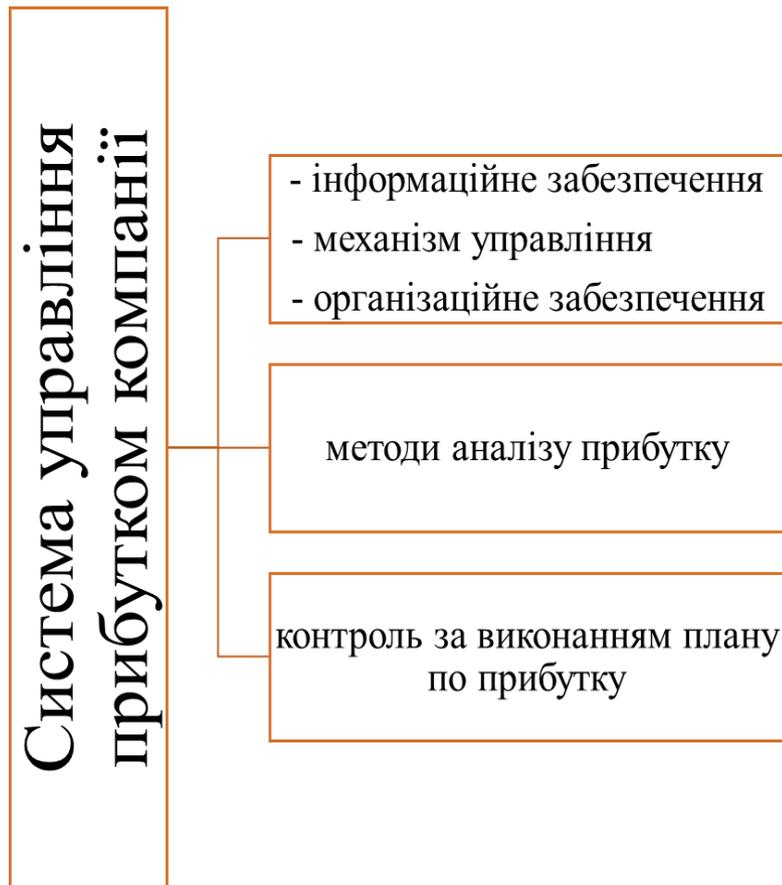


Рисунок 3.8 – Система управління прибутком компанії

Основною метою управління прибутком є визначення найбільш ефективного способу формування та оптимізації прибутку з метою забезпечення розвитку корпоративної діяльності та зростання ринкової вартості.

Виходячи з мети управління прибутком, в процесі управління необхідно вирішити завдання, які виникають впродовж економічного функціонування фірми (рисунок 3.9).



Рисунок 3.9 – Завдання підприємства на шляху до підвищення фінансового благополуччя

При цьому враховуються умови й завдання господарської діяльності. Важливо відзначити, що принципи управління прибутком залежать від різноманітних факторів, в основному від характеристик галузі, ступеня спеціалізації підприємства, організаційної форми та форми власності, цілей стратегічного розвитку та етапу реалізації стратегії.

Це призводить до необхідності розробки конкретних принципів для кожного конкретного підприємства з використанням загальноприйнятих принципів управління прибутком. В основі ефективності системи управління

прибутком закладено підвищення результативності управління прибутком підприємства.

Фундаментом забезпечення раціонального формування та ефективного функціонування системи стратегічного керування прибутком підприємства є комплекс базисних принципів концептуального управління прибутком (таблиця 3.1).

Оскільки управління якістю прибутку вимагає впровадження комплексу організаційно-економічних заходів, важливо розробити чіткий алгоритм для його управління. Ключовим аспектом вдосконалення організаційних засад управління прибутком підприємства є створення внутрішньої організаційної структури, спрямованої на досягнення цілей з підвищення якості прибутку.

При розробці та реструктуризації організації управління якістю прибутку підприємства надзвичайно важливим є дотримання системного підходу, при якому враховується стан і зміни зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на фінансову діяльність підприємства.

Отже, можна побачити, що корпоративна організаційна структура, спроектована для відповідності вимогам максимізації якості прибутку, повинна включати такі аспекти:

- здатність оперативно реагувати на потреби ринку та імплементацію інновацій;
- диверсифікація діяльностей підприємства;
- орієнтація на максимізацію загальної якості, включаючи якість продукції та послуг, якість прибутку та загальну діяльність підприємства;
- мінімізація ризиків, пов'язаних з організаційною структурою та інші аспекти.

Для забезпечення ефективного управління величиною та якістю прибутку підприємства необхідно враховувати кілька ключових елементів.

Перш за все, важливо провести аналіз рівня прибутковості у конкурентів, щоб зрозуміти, як підприємство стоїть порівняно з іншими гравцями на ринку.

Таблиця 3.1 – Стратегічні принципи управління прибутком

Принципи стратегічного управління прибутком	Характеристика принципів стратегічного управління прибутком підприємств
Системності та ієрархічності	Стратегічне управління прибутком є основною складовою системи стратегічного менеджменту підприємства та реалізується з урахуванням принципів і засад даної системи
Комплексності	Процес прийняття ефективних управлінських рішень передбачає комплексне врахування умов, правил, ресурсів і факторів формування прибутку підприємства
Цілеспрямованості	Важливою складовою стратегічного управління прибутком підприємства є інноваційно-інвестиційні проекти, реалізація яких здійснюється у зонах стратегічних інтересів та стратегічних зонах господарювання
Реалізації ситуаційно-ресурсного підходу	Стратегічні управлінські рішення приймаються на підставі оцінки стану усіх факторів та ресурсів, що впливають (або можуть впливати) на можливість забезпечення стійкого підвищення прибутковості підприємства у довгостроковому періоді
Ієрархічності цілей	Процеси розподілу і використання прибутку повинні відбуватися з урахуванням пріоритетності тих цілей, реалізація яких сприяє стійкому підвищенню прибутковості, ринкової вартості та досягненню довгострокового економічного розвитку підприємства
Капіталовідтворення	Важлива функція стратегічного управління прибутком спрямована на забезпечення перманентного відтворення та зростання вартості капіталу підприємства
Активності	Для забезпечення стійкого підвищення прибутковості, ринкової вартості та досягнення довгострокового економічного розвитку підприємству необхідно здійснювати цілеспрямований вплив на зовнішнє середовище з метою створення найбільш сприятливих умов для успішної реалізації основних цілей суб'єкта господарювання
Розвитку виробничо-технологічної основи підприємства	Забезпечення високого рівня розвитку виробничо-технологічної бази підприємства та ефективного використання його виробничих ресурсів
Мотиваційного характеру	Розробка мотиваційного механізму створення, відбору та реалізації інноваційних продуктів
Позитивного впливу на генерування доданої вартості	Функціонування системи стратегічного управління прибутком повинно забезпечувати високий рівень ефективності кожного етапу формування і розподілу доданої вартості у формі прибутку
Моніторингу умов формування та розподілу прибутку	Створення частково децентралізованої системи стратегічного моніторингу управління прибутком підприємства
Колективного прийняття управлінських рішень	Формування уявлення про прийнятний або бажаний обсяг генерування та отримання підприємством прибутку має колективний суб'єктивний характер, який відображає очікування фахівців, які приймають відповідні управлінські рішення
Децентралізації управління	Децентралізація стратегічного управління прибутком на основі прийняття ефективних управлінських рішень за відповідними зонами стратегічних інтересів підприємства

Також потрібно проаналізувати величину і якість прибутку самого підприємства, щоб визначити його потенціал та можливості для покращення.

Другий важливий елемент - аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, які впливають на прибуток. Це можуть бути економічні, політичні, соціальні або технологічні чинники, які можуть створювати як позитивні, так і негативні умови для розвитку підприємства.

Третій елемент - оцінка узгодженості зі стратегією підприємства. Управління прибутком повинно бути відповідним стратегії підприємства і спрямовуватися на досягнення його цілей та завдань.

Четвертий елемент - оцінка раціональності формування системи "дохід - витрати". Потрібно аналізувати, наскільки ефективно використовуються ресурси підприємства та як це впливає на прибуток.

П'ятий елемент - формування і оцінка раціональності формування системи управління величиною і концентрацією прибутку. Потрібно розробити ефективну систему управління, яка дозволить досягти максимального прибутку при оптимальному використанні ресурсів.

Шостий елемент - розробка організаційно-економічного механізму управління величиною і якістю прибутку. Це означає створення системи процедур, методів та інструментів, які допоможуть ефективно управляти прибутком підприємства.

Нарешті, ще одним ключовим аспектом є оцінка відповідності плану розвитку підприємства. Управління прибутком повинне відповідати стратегії розвитку підприємства і сприяти досягненню його цілей.

Як видно із схематичного відображення концепції (рис. 3.10), її сутність полягає в наступних положеннях. Функціонування організаційно-економічного механізму управління величиною та якістю прибутку здійснюється у рамках стратегії і тактики управління прибутком підприємства з дотриманням вимог нормативно-правової бази.



Рисунок 3.10 – Розвиток підприємства за етапами

Це регламентує формування, розподіл і використання операційного, інвестиційного і фінансового прибутку.

Основна мета та завдання діяльності підприємства є опорними елементами управління прибутком, оскільки вони встановлюють засади управління підприємством і пов'язують зовнішні та внутрішні фактори діяльності підприємства. Організаційні та економічні методи управління розміром та якістю прибутку тісно пов'язані зі стратегією та тактикою управління прибутком і здійснюються через керівний орган, яким є найвищі управлінські структури підприємства. Ключовими складовими цього

механізму є предмет і об'єкти управління, принципи і методи управління, а також заходи і етапи управління прибутком.

Для прийняття адекватних управлінських рішень у рамках організаційно-економічного механізму управління розміром та якістю прибутку рекомендується застосовувати систему показників оцінки, що охоплює не лише розмір, але й якість прибутку, проводити моніторинг формування, використання та розподілу прибутку підприємства і, з урахуванням отриманих результатів, здійснювати оцінку і коригування управління розміром та якістю прибутку як частини стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Існують різноманітні заходи для підвищення якості прибутку, які можуть мати різний рівень складності і виконуватися різними відділами підприємства. Переважна більшість заходів, спрямованих на підвищення якості прибутку, спрямована на активну інновацію з метою досягнення постійної та стійкої конкурентоспроможності підприємства. Управлінські рішення щодо досягнення запланованої якості прибутку підприємства ґрунтуються на інформації.

Управлінські рішення, спрямовані на досягнення запланованої величини якості прибутку підприємства, базуються на інформації. Інформація є першою ланкою в будь-якій системі управління, включаючи управління якістю прибутку підприємства. Певні ризики, пов'язані з недостатньою інформацією, впливають на величину якості прибутку підприємства при прийнятті управлінських рішень. Тому велике значення має приділення серйозної уваги цьому аспекту.

Для цього необхідно класифікувати інформацію згідно з організаційно-економічним механізмом управління якістю прибутку підприємства (рисунок 3.9).

Оцінка результатів є важливою складовою організаційно-економічного механізму управління якістю прибутку підприємства.

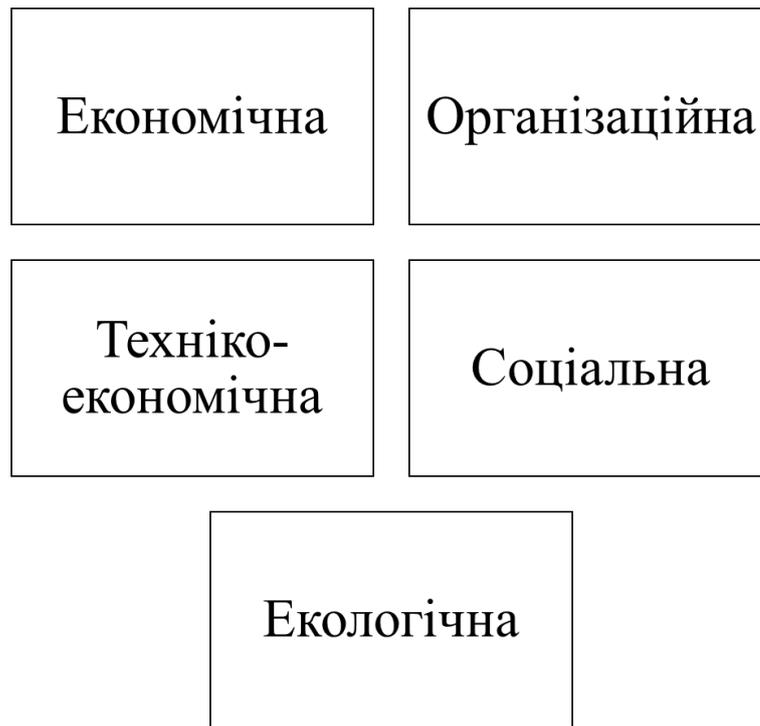


Рисунок 3.11 – Класифікація інформації на підприємстві

Проте, цей механізм повинен змінюватися відповідно до вимог, що виникають в ході розвитку суспільного виробництва та конкуренції. Тому, його постійне удосконалення у всіх елементах і деталях є необхідним.

На сьогоднішній день, подальше удосконалення механізму повинне спрямовуватись на пошук якісних змін у розвитку підприємства, щоб забезпечити максимальні якісні результати.

Стратегічне управління прибутком є основною складовою системи корпоративного менеджменту, яка визначає ефективність функціонування підприємства та впливає на досягнення його головної мети і ключових цілей, таких як підвищення прибутковості, ринкової вартості, фінансової рівноваги та економічного розвитку у довгостроковій перспективі.

Новим підходом до прийняття рішень в області управління прибутком є ситуаційний підхід, який концентрується на тому, що придатність різних методів управління визначається різною ситуацією. Управління прибутком підприємства ТОВ "Тоталбуд" повинно відбуватися в

певній послідовності і забезпечувати досягнення основної мети та ключових завдань цього управління ( рис. 3.12).

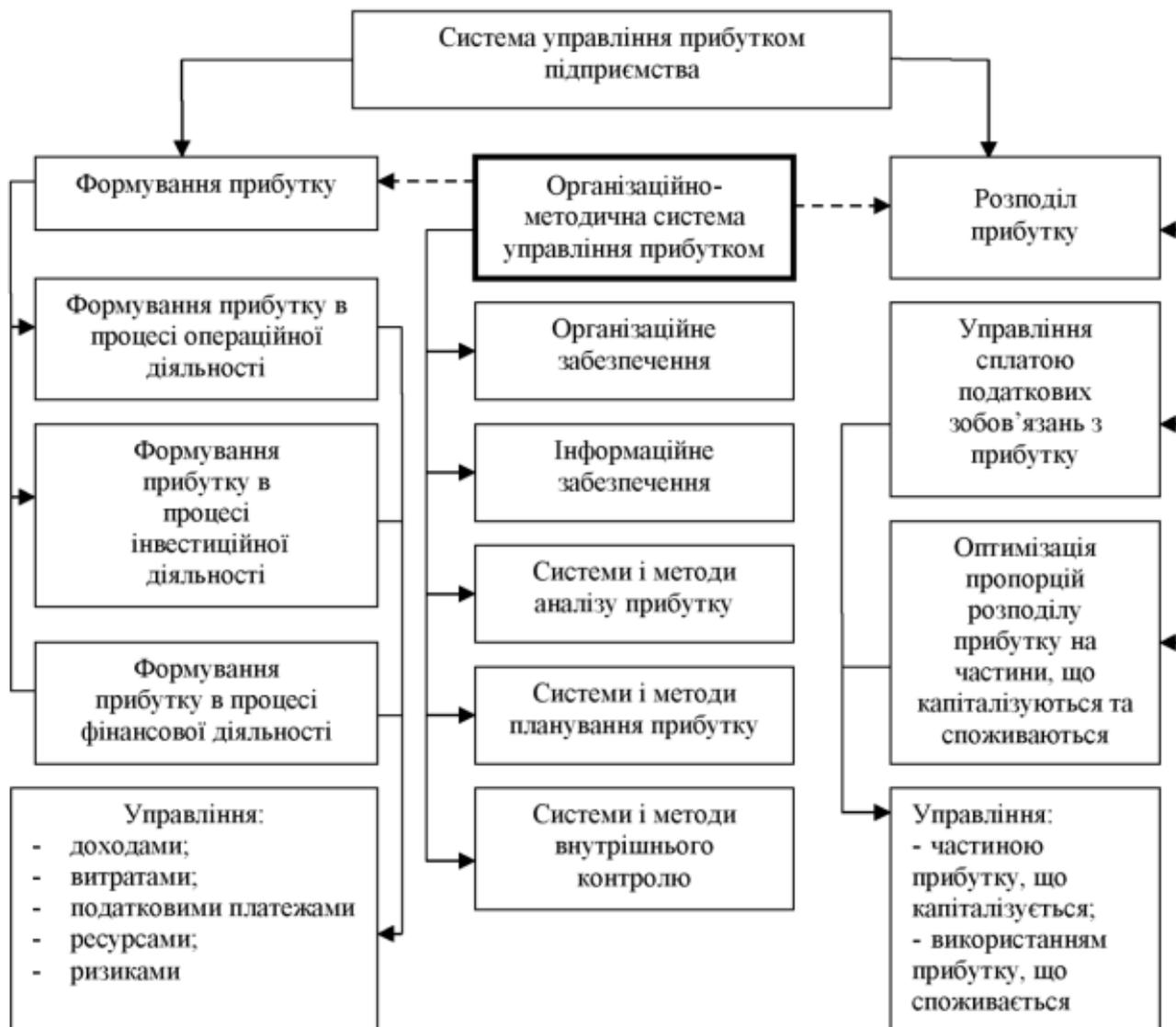


Рисунок 3.12 – Система керування прибутком

Системний підхід із управління прибутком полягає в інтеграції підсистем у єдину цілісну систему та в аналізі взаємодії процесів всієї системи на окремі її складові частини. Важливо відзначити, що оптимальність системи управління прибутком досягається лише тоді, коли цілі кожної підсистеми співвідносяться з загальними цілями розвитку підприємства.

Політика формування прибутку має на меті максимізацію позитивного фінансового результату через реалізацію комплексу завдань, таких як

збільшення обсягів діяльності, ефективне управління витратами, підвищення ефективності матеріально-технічної бази, оптимізація складу та структури обігових коштів, підвищення продуктивності праці та вдосконалення системи управління підприємством.

Збільшенню прибутку сприяє маніпулювання трьома факторами: прискоренням процесу реалізації, зменшенням витрат і збільшенням норми прибутку шляхом підвищення цін.

### **3.3. Можливості оптимізації процесу управління прибутком підприємства**

Розвиток відносин на ринку призводить до збільшення відповідальності та самостійності підприємств у прийнятті та реалізації управлінських рішень щодо забезпечення ефективності їх діяльності. Результати виробничо-господарської діяльності відображаються у досягнутих фінансових показниках, зокрема в прибутку, який є одним з найважливіших показників ефективності господарювання.

Розподіл та використання прибутку є найважливішим економічним процесом, реалізація якого забезпечує задоволення потреб підприємств у фінансуванні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, та, що не менш важливо, бере участь у формуванні державних доходів.

Ефективність управління прибутком будь-якого підприємства визначається не лише результатами, які він досягає, але й тим, як цей прибуток розподіляється. Розподіл прибутку - це процес визначення напрямків його майбутнього використання згідно з цілями та завданнями розвитку підприємства. Розподіл прибутку безпосередньо втілює головну мету його управління - підвищення рівня добробуту власників підприємства. Він встановлює пропорції між поточними витратами та майбутніми доходами.

Темпи реалізації стратегії розвитку підприємства визначаються пропорціями розподілу. Ця стратегія реалізується через інвестиційну

діяльність, обсяги якої залежать від можливостей формування фінансових ресурсів, переважно з внутрішніх джерел. Основним джерелом внутрішніх ресурсів є реінвестований прибуток, який розподіляється під час процесу розподілу. Таким чином, характер розподілу прибутку є ключовим показником інвестиційного потенціалу підприємства.

Оптимізація прибутку становить ключову виклик для будь-якого підприємства і передбачає розробку стратегій для постійного збільшення прибутку та зниження витрат. У суворих умовах конкурентного ринку виробник змушений безперервно удосконалювати свою діяльність, щоб уникнути фінансових труднощів і постійно визначати найефективніші способи формування та розподілу прибутку.

Основними джерелами збільшення прибутку є зростання обсягу продажів, підвищення конкурентоспроможності продукції, зниження собівартості, покращення якості товарів і ефективна реалізація на перспективних ринках. Оптимізація розподілу прибутку вважається одним із найскладніших і важливих аспектів управління підприємством.

Раціоналізація фінансового механізму розподілу прибутку підприємства полягає у процесі вибору оптимальних форм і методів розподілу прибутку, які відповідають цілям, характеру і особливостям його господарської діяльності. Розглянемо основні цілі раціоналізації порядку розподілу прибутку підприємства (рисунок 3.13)

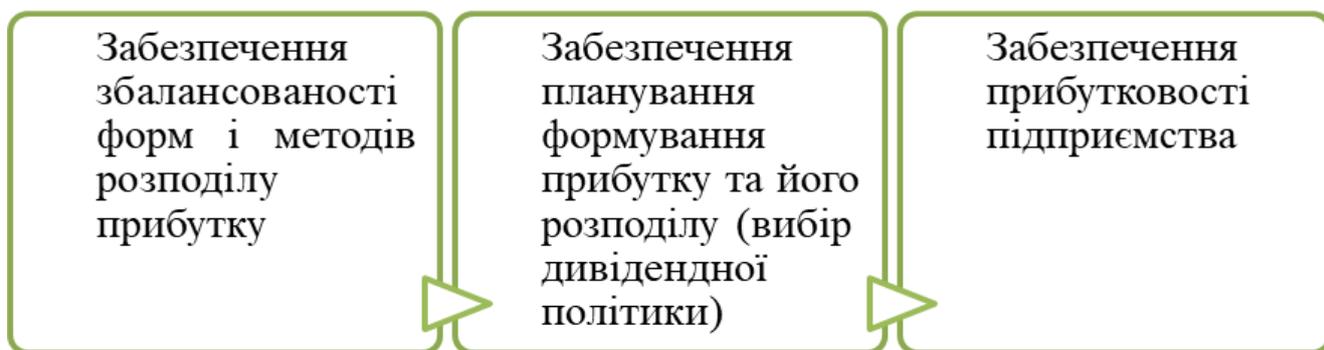


Рисунок 3.13 – Порядок розподілу прибутку

Наука зараз пропонує різні методи оптимізації прибутку. Головними внутрішніми і зовнішніми чинниками підвищення ефективності діяльності підприємства наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Чинники підвищення ефективності роботи підприємства

Технологія	Технологічні нововведення, особливо сучасні форми автоматизації та інформаційних технологій, впливають на рівень і динаміку ефективності діяльності підприємства.
Устаткування	Продуктивність діючого устаткування залежить не тільки від його технологічного рівня, але і від належної організації ремонтотехнічного обслуговування, оптимальних термінів експлуатації тощо.
Товари їх якість і зовнішній вигляд.	Рівень дизайну повинен корелювати з корисною вартістю, тобто ціною, яку покупець готовий заплатити за товари відповідної якості.
Працівники (керівники, менеджери, фахівці, робочі)	Основне джерело і визначальний чинник зростання ефективності діяльності підприємства. Ділові якості працівників, підвищення продуктивності їх праці багато в чому зумовлюються діловим мотиваційним механізмом на підприємстві, підтримкою сприятливого соціального мікроклімату в трудовому колективі.
Організація і системи.	Єдність трудового колективу, раціональне делегування відповідальності, належні норми управління характеризують високу організацію діяльності підприємства, що забезпечує необхідну специфікацію і координацію управлінських процесів, а отже, вищий рівень ефективності складної торговельно-господарської системи.
Стиль управління	Сполучає професійну компетентність, діловитість і високу етику взаєностосунків між людьми, практично впливає на всі напрями діяльності підприємства.
Державна економічна і соціальна політика	Основними її елементами є: практична діяльність владних структур; різноманітні види законодавства; фінансові інструменти (заходи, стимули); економічні правила і нормативи (регуляція доходів і оплати праці, контроль за рівнем цін, ліцензування окремих видів діяльності); ринкова, виробнича і соціальна інфраструктура.
Інфраструктура	Достатній рівень розвитку мережі різноманітних інституцій ринкової інфраструктури здійснює безпосередній вплив на результативність діяльності торговельного підприємства. Структурні зміни в суспільстві також впливають на показники ефективності на різних рівнях господарювання.

Структурні зміни економічного і соціального характеру є критичними. Лише належне використання усіх зазначених чинників сприятиме досягненню достатніх темпів зростання прибутку підприємства та зменшенню його витрат. Для постійного збільшення прибутку необхідно активно використовувати незастосовані можливості його зростання.

На основі досліджень Бланка І. були ідентифіковані наступні шляхи оптимізації прибутку підприємства (рисунок 3.14).

Скорочення витрат	<ul style="list-style-type: none"><li>• виробництво або закупка деталей на стороні; покупці не цінують окремі складові товару; у конкурентів більш високі показники рентабельності продажів; витрати на одиницю продукції стрімко зростають.</li></ul>
Підвищення ціни	<ul style="list-style-type: none"><li>• прибутковість сегменту низька; покупці високо оцінюють продукцію; більш низькі ціни, ніж у конкурента; якість та властивості продукції набагато вищі, ніж у конкурентів.</li></ul>
Зниження ціни	<ul style="list-style-type: none"><li>• нижчі ціни конкурентів; втрата частки ринку через ціни; мала ймовірність зниження цін конкурентами; ціна - найбільш важливий показник для покупців.</li></ul>

Рисунок 3.14 – Оптимізація прибутку за Бланком

У дослідженнях Савчука В.П. та Кодацького В.П. висуваються наступні методи для підвищення ефективності прибутковості на підприємстві (рисунок 3.15).

Для ефективного розвитку підприємства розподіл прибутків має здійснюватися на принципах, які вказані на рисунку 3.16.

Для збільшення ефективності виробництва важливо досягнення оптимальності з точки зору держави, підприємства та працівників. Держава прагне забезпечити максимальні надходження до бюджету, тоді як

керівництво підприємства націлене на використання прибутку для розширеного відтворення.

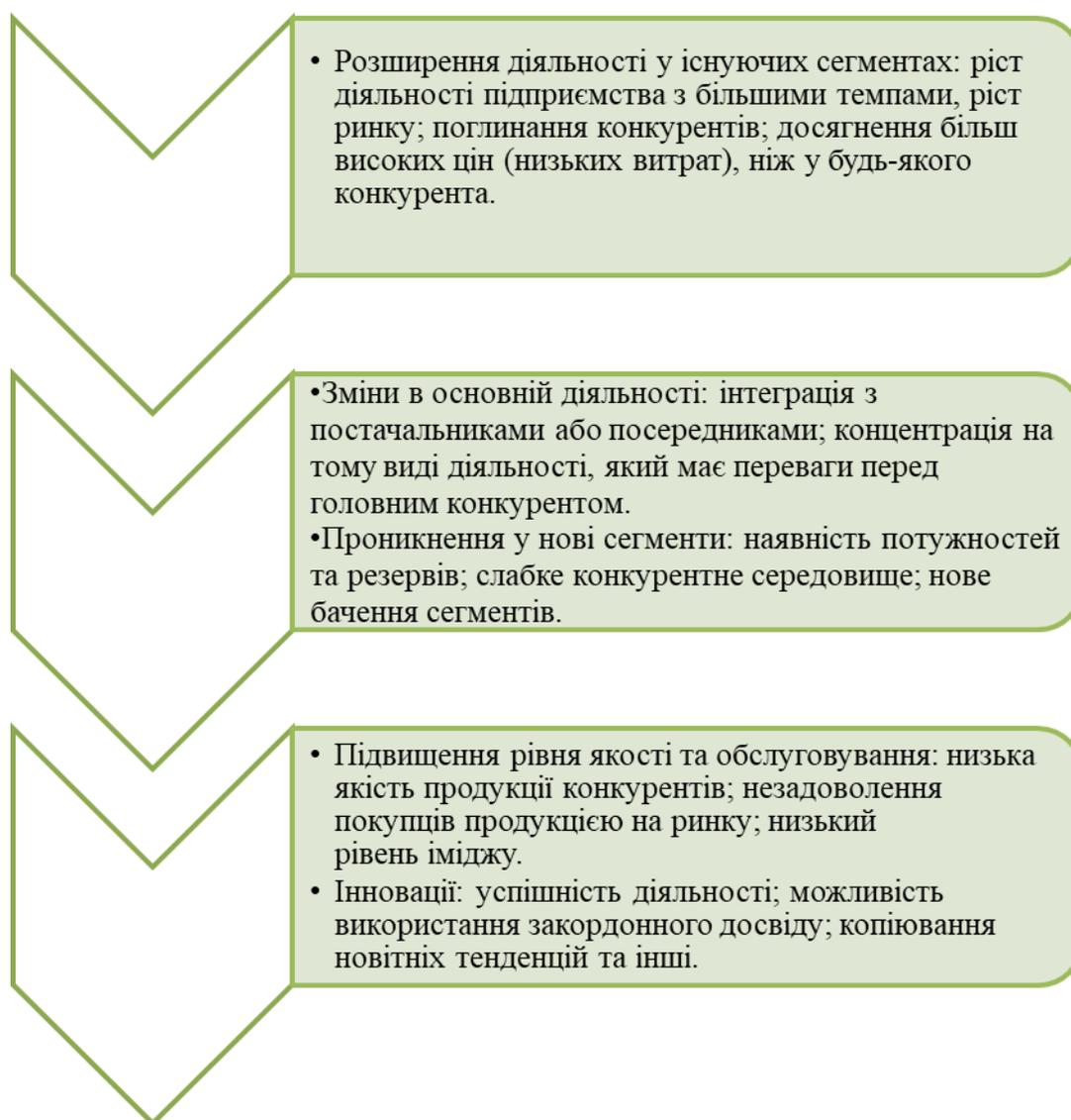


Рисунок 3.15 – Оптимізація прибутку за Савчуком та Кодацьким

Для збільшення ефективності виробництва важливо досягнення оптимальності з точки зору держави, підприємства та працівників. Держава прагне забезпечити максимальні надходження до бюджету, тоді як керівництво підприємства націлене на використання прибутку для розширеного відтворення.

Професіонали прагнуть до збільшення оплати праці. Тому під час аналізу важливо досліджувати зміни у відсотках прибутку, який

використовується для фінансування підприємства та матеріального стимулювання працівників, а також показники, що охоплюють суму фінансування з власних ресурсів та інвестицій на кожного працівника, суму заробітної плати та виплат на одного працівника.

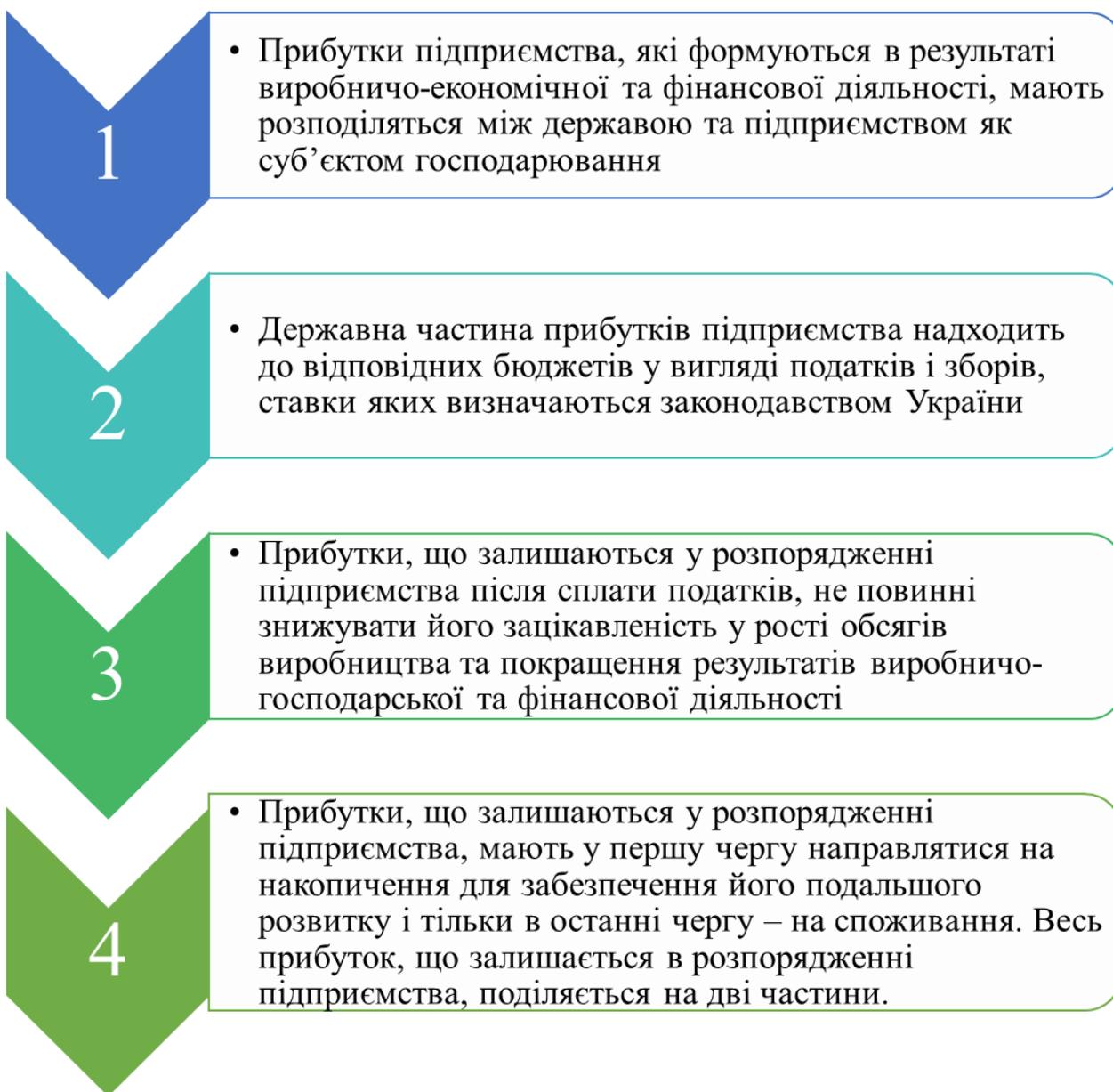


Рисунок 3.16 – Принципи ефективного розподілення прибутку

Ці показники слід досліджувати у контексті рентабельності, прибутку на одного працівника і капітальної вартості основних виробничих фондів.

Якщо ці значення перевищують середні показники для даної галузі, це свідчить про потенціал розвитку підприємства. Основними чинниками, що впливають на розмір відрахувань у фонди накопичення і споживання, можуть бути зміни у чистому прибутку та коефіцієнті відрахувань прибутку у відповідні фонди:

$$\Delta P_i = \Delta P \times K_i$$

Де  $\Delta P_i(t + 1)$  – зміна суми чистого доходу, спрямованого на накопичення або використання в момент часу  $t$ ;

$K_i$  – коефіцієнт відрахування прибутку для накопичення або використання.

Визначення конкретних значень коефіцієнтів  $K_i$  залежить переважно від потреб підприємства у розширенні виробництва, його технічному переоснащенні, впровадженні нових технологій (фонд накопичення), матеріальному стимулюванні працівників, утриманні об'єктів культури та охорони здоров'я, проведенні оздоровчих та культурно-масових заходів та інших факторів.

Фінансове прогнозування повинно проводитися на етапі складання планів (включаючи короткострокове прогнозування для оперативних планів), що сприяє розробці обґрунтованої фінансової стратегії підприємства на плановий період. Для забезпечення точності і достовірності прогнозу необхідно мати розвинену обліково-аналітичну базу, економіко-математичні моделі, а також випробувані на практиці методи, методики і технології прогнозування.

## ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Прибуток представляє собою складне і многогранне явище, в якому важлива роль відводиться не лише його наявності, але й його величині, яка має бути достатньою для задоволення потреб підприємства та відновлення виробничого процесу. На розмір прибутку впливають різноманітні макро- та мікроекономічні фактори, що ускладнює його формування, особливо в умовах коливань на ринку та економічних змін в Україні.

Формування позитивних фінансових результатів суб'єктів господарювання залежить від відповідності між доходами та витратами, які повинні бути здійснені на основі сучасної методології, що відповідає міжнародним стандартам у використанні економічних ресурсів та національним вимогам щодо складання фінансової звітності. Прибутковість, як правило, досягається за умови зростання виробництва та реалізації продукції.

У результаті виконання даної кваліфікаційної роботи бакалавра було проведено аналіз формування, розподілу та використання прибутку ТОВ "Тоталбуд", а також розроблено основні шляхи вдосконалення управління прибутком підприємства.

Робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, глосарій та додатки.

У першому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра було досліджено концепцію "прибуток", його сутність та класифікацію. Відзначено, що прибуток є ключовим показником діяльності підприємства, а збільшення його розміру є однією з основних цілей більшості вітчизняних підприємств. У роботі представлені різні тлумачення цієї категорії від різних науковців-економістів. Автором було проведено аналіз еволюції поняття "прибуток", що підтверджує, що практично всі підходи до його визначення зводяться до розуміння прибутку як матеріальної вигоди, отриманої суб'єктом

господарювання в результаті його діяльності, такою як виробнича, торговельна, послугова діяльність тощо.

Також були розглянуті питання розподілу та використання прибутку підприємства. Основною увагою дослідження став механізм формування фінансових результатів підприємства, на який значний вплив мають особливості господарської діяльності, зокрема у сфері діяльності. Описані джерела та особливості формування фінансових результатів підприємств у різних галузях, підходи до формування прибутку підприємства та основні напрями його розподілу.

Важливим аспектом є методологія, яка охоплює послідовність кроків у оцінці процесу формування та розподілу прибутку підприємства. Розглянуті основні етапи оцінки ефективності формування і розподілу прибутку. Наведено характеристику факторів формування прибутку, цілей та напрямів його розподілу в умовах командно-адміністративної та ринкової економіки. Врахування впливу системи розподілу прибутку на результативність підприємства теж є вагомим чинником. Під час розподілу чистого прибутку необхідно враховувати фактори внутрішнього та зовнішнього середовища.

У другому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра було проведено аналіз стану та перспектив розвитку будівельної галузі України, досліджено організаційно-правові аспекти діяльності підприємства, а також проаналізовано основні економічні та фінансові показники діяльності ТОВ «Тоталбуд».

Будівельна галузь України стикається з проблемами фінансування, модернізації та переоснащення основних засобів. На сьогоднішній день транспортний сектор, хоча і задовольняє основні потреби населення і країни в перевезеннях за обсягами, проте має проблеми з якістю послуг. Розглянуті основні проблеми розвитку транспортного комплексу та шляхи їх подолання, включаючи необхідність створення системи управління якістю транспортних послуг, визначення стандартів та критеріїв оцінки якості послуг, а також впровадження системи моніторингу якості.

ТОВ «Тоталбуд» є сучасним підприємством яке здійснює надання послуг у сфері будівництва великого асортименту споруд та ремонтних робіт. Підприємство поступово нарощує свою потужність в цій сфері. Провівши розрахунок економічних та фінансових показників діяльності ТОВ «Тоталбуд» за 2018-2020 роки можемо зробити наступні висновки. Середня вартість сукупного капіталу у 2020 році зростає порівняно з 2018 роком.

Ресурси ТОВ «Тоталбуд» за 2018-2020 роки складали основні засоби, оборотні активи та персонал. Нематеріальні ресурси відсутні. Проаналізувавши динаміку економічних показників діяльності ТОВ «Тоталбуд» за 2018- 2020 роки, можна зробити висновок про покращення результатів діяльності підприємства. Обсяг виробництва у вартісних показниках має динаміку до зростання протягом досліджуваного періоду. Дана динаміка є позитивною.

Основні засоби за цей період мають високий рівень зносу, який коливався в межах, при цьому прослідковується позитивна динаміка до зниження даного показника.

ТОВ «Тоталбуд» є сучасним підприємством, яке надає послуги у сфері будівництва широкого спектру споруд і проведення ремонтних робіт. Підприємство поступово збільшує свою потужність в даній галузі. Наразі воно ефективно функціонує, досягає прибутковості, але виявляється зниження продуктивності праці за вартісними показниками та зростання собівартості продукції. Це негативно позначається на витратах підприємства та загальному рівні прибутку, особливо якщо зростання собівартості не пов'язане з розширенням обсягів випуску продукції.

Аналізуючи фінансові результати ТОВ «Тоталбуд» за 2021-2023 роки, враховуючи тенденції в розвитку транспортної галузі загалом, можна зробити висновок, що підприємство показує подібну динаміку у цих показниках. Таким чином, нестабільність роботи ТОВ «Тоталбуд» за вказаний період обумовлена не лише внутрішніми проблемами підприємства, але й загальними труднощами у галузі та українській економіці в цілому.

Аналіз стану охорони праці показав на відсутність на підприємстві за досліджуваний період нещасних випадків, випадків виробничого травматизму та професійної захворюваності.

Третій розділ кваліфікаційної роботи бакалавра розглядає аналіз формування, розподілу та використання прибутку ТОВ «Тоталбуд». На основі проведеного аналізу можна зробити наступні висновки.

ТОВ «Тоталбуд» за розміром класифікується як мале підприємство з середньообліковою чисельністю працівників 11 осіб та річним доходом 267600,00 тис.грн станом на 2023 рік. ТОВ «Тоталбуд» хоча і відноситься до малих підприємств, але знаходиться на загальній системі оподаткування, оскільки його дохід у 2020 році перевищує суму доходу, передбачену спрощеною системою оподаткування для юридичних осіб.

Діяльність підприємства є прибутковою. Чітко видно зростання прибутку протягом досліджуваного періоду, що є позитивним явищем.

Аналіз формування прибутку ТОВ «Тоталбуд» за 2021-2023 роки показав, що чистий прибуток підприємства зріс на 422,80 тис. гривень (в 1,23 рази). Особливо значне зростання відбулося у 2023 році – на 50% у порівнянні з попереднім періодом. Цей значний приріст прибутку головним чином пояснюється збільшенням платоспроможного попиту на послуги, що надає підприємство.

Аналізована структура доходів та витрат ТОВ «Тоталбуд» за період з 2021 по 2023 роки показала поступове зростання загальної суми доходів та витрат. Основною складовою доходів підприємства є чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг), який генерується завдяки капітальному ремонту будівель, євроремонту приміщень, будівництву нових споруд, а також розробці кошторисної та проектної документації.

Структура чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) ТОВ «Тоталбуд» за вказаний період також була проаналізована. Основною складовою витрат є собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг). У 2023 році питома вага собівартості у структурі доходів підприємства зменшилася

до 83,06%, що свідчить про певне зниження витрат на виробництво в порівнянні з попередніми роками.

Ефективність роботи ТОВ «Тоталбуд» залежить не лише від величини прибутків, але й від способу їх розподілу. Тому наступним етапом даної кваліфікаційної роботи бакалавра стало аналізування розподілу та використання прибутку підприємства.

Теоретично процес розподілу прибутку підприємства включає в себе те, що частина прибутку у вигляді податків і зборів спрямовується до державного бюджету для потреб суспільства, а інша частина залишається у підприємства для виплат власникам, розширення виробництва, формування резервних фондів тощо.

Для оцінки ефективності розподілу прибутку були проаналізовані дані про використання чистого прибутку в динаміці, а також визначені фактори, що впливають на його розподіл у ТОВ «Тоталбуд».

Досліджено показники ТОВ «Тоталбуд» за 2021-2023 роки, що характеризують перший етап розподілу прибутку, а саме, розподіл прибутку між державою та підприємством.

Величина прибутку за абсолютним значенням є важливою у випадку, коли мова йде про фінансові ресурси, які планується використати підприємством у майбутньому. Для оцінювання ефективності господарської діяльності аналіз треба проводити за відносними показниками, такими як рентабельність. Так, у 2019 році відбувається зниження показників рентабельності витрат та власного оборотного капіталу. Але вже у 2020 році відзначається покращення всіх показників рентабельності.

Загалом, протягом 2021-2023 років в ТОВ «Тоталбуд» спостерігається позитивна тенденція до покращення показників рентабельності основних засобів (на 2,77%), виробничих ресурсів (на 1,64%), витрат на оплату праці (на 21,76%) і господарських ресурсів (на 2,91%). Основним чинником зростання чистого доходу від реалізації продукції на ТОВ «Тоталбуд» стало збільшення середньорічної вартості майна, що є інтенсивним чинником.

Важливим напрямком для подальшого зростання прибутку ТОВ «Тоталбуд» через збільшення обсягів реалізації продукції є оновлення основних засобів. На підприємстві високий рівень зносу основних засобів і низький рівень фондівіддачі, особливо в секторі перевезень вантажним автомобільним транспортом, що є ключовим напрямком діяльності ТОВ «Тоталбуд».

Управління розподілом та використанням прибутку ТОВ «Тоталбуд» рекомендується проводити через сім етапів. Висунуто основні напрямки для покращення структури використання прибутку ТОВ «Тоталбуд».

Отже, головною метою ТОВ «Тоталбуд» в сучасних умовах є досягнення максимального прибутку, що неможливо без ефективного управління ним. Виявлення резервів для збільшення прибутковості підприємства є ключовим завданням керівництва.